



เปรียบเทียบหน่วยเสียงภาษาแพร์  
กับหน่วยเสียงภาษากรุงเทพ

ผู้วิจัยรวบรวมคำที่เชื่อว่าเป็นคำซึ่งมีใช้อยู่ในภาษาแพร์ปัจจุบันไปประมาณ ๒,๕๐๐ คำ ซึ่งส่วนมากเป็นคำพยางค์เดียว เมื่อเปรียบเทียบกับภาษากรุงเทพ จะพบว่าระบบเสียงภาษาแพร์และภาษากรุงเทพ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยทางภาษาศาสตร์ กล่าวคือ หน่วยเสียงในภาษาแพร์และภาษากรุงเทพ จะปรากฏเป็นปฏิภาคกัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติของภาษาถิ่นของภาษาเดียวกัน ในบทนี้จะได้พิจารณาเปรียบเทียบหน่วยเสียงภาษาแพร์และภาษากรุงเทพ โดยยึดภาษากรุงเทพเป็นหลัก เพื่อจะดูว่าหน่วยเสียงที่เป็นปฏิภาคกันนั้นมีอะไรบ้าง และมีหน่วยเสียงที่แตกต่างไปเป็นเอกเทศนั้นมีลักษณะอย่างไร และเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำแนกคำที่รวบรวมได้ประมาณ ๒,๕๐๐ คำ นั้นเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. ประเภทที่ในภาษาแพร์มีเสียงแตกต่างไปอย่างมีกฎเกณฑ์ หรือประเภทที่มีหน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่ง เป็นปฏิภาคกันกับหน่วยเสียงในภาษากรุงเทพ
๒. ประเภทที่ภาษาแพร์มีหน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่งแตกต่างไปเฉพาะคำ
๓. ประเภทที่ปรากฏ เฉพาะในภาษาแพร์

---

ดูคำร่างคำและพยางค์การร่างที่ ๑๑ - ๓๐ ท้ายบทที่ ๖ หน้า ๓๐๐ ถึง ๑๑๔ และคำว่า "คำ" ใช้ในความหมายกว้าง ๆ หมายถึงกลุ่มเสียงที่มีความหมาย ซึ่งเข้าใจกันทั่ว ๆ ไปอย่างเช่น คำซึ่งเก็บไว้ในพจนานุกรม คำหนึ่ง ๆ จะเป็นคำก็อย่างไร จะเป็นคำประสมหรือคำซ้ำอย่างใดก็ได้

## ๑. ประเภทที่ภาษาแพรมีเสียงแตกต่างกันไปอย่างมีกฎเกณฑ์

คำที่ภาษาแพรมีหน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่ง เป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงในภาษากรุงเทพฯนั้น ถ้าพิจารณาหน่วยเสียงเฉพาะที่ต่างกัน และไม่พิจารณาถึงหน่วยเสียงอื่นในคำเดียวกัน จะจำแนกได้เป็น ๓ ชนิด คือ

๑.๑ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเป็นปฏิภาคกัน

๑.๒ หน่วยเสียงสระเป็นปฏิภาคกัน

๑.๓ หน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็นปฏิภาคกัน

เนื่องจากหน่วยเสียงที่เป็นปฏิภาคกันนั้น มีได้เป็นไปตามระบบเสียงอย่างเคร่งครัดแต่เพียงอย่างเดียว หากเกี่ยวกับระบบการเขียนด้วย ในการพิจารณาคำจำเป็นต้องอ้างถึงระบบการเขียนของภาษากรุงเทพฯด้วยในบางครั้ง จึงต้องกล่าวถึงการจำแนกพยัญชนะของภาษาถิ่นกรุงเทพฯ ซึ่งจำแนกเป็นอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ<sup>๒</sup> และแยกพยางค์เป็นคำเป็นคำตายด้วย<sup>๓</sup> ความสัมพันธ์อันนี้จะเป็นข้อมูลทำให้สามารถพิจารณาการเขียนคำในภาษากรุงเทพฯที่เขียนไปหลายรูป ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายไว้ในภาคผนวก ตอน ๒ หน้า ๒๑๗

เมื่อระบบการเขียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับเสียงที่เป็นปฏิภาคกัน ผู้วิจัยจึงต้องกล่าวถึงตัวอักษรที่ไ้แทนเสียงในภาษากรุงเทพฯด้วย โดยเฉพาะเมื่อพูดถึงความแตกต่างกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์

<sup>๒</sup> อักษรสูงมี ๑๑ ตัว คือ ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห

อักษรกลางมี ๘ ตัว คือ ก จ ฎ ฏ ค ต บ ป อ

อักษรต่ำมี ๒๔ ตัว คือ ค ฅ ฆ ง ฌ ฎ ญ ฑ ฒ ท ฐ น พ ฟ

ภ ม ย ร ล ว พ ฮ

<sup>๓</sup> คำเป็นตรงกับพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ CVV<sup>T</sup> CVCVN<sup>T</sup> และ CVN<sup>T</sup>

คำตายตรงกับพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ CVVS<sup>T</sup> และ CVS<sup>T</sup>

๑.๑ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเป็นปฏิภาคกัน

หน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏเป็นปฏิภาคกัน ระหว่างภาษากรุงเทพกับภาษาแพร์ มีพยัญชนะต้นเดี่ยว ๓ พวก คือ หน่วยเสียงระเบิด หน่วยเสียงรัว หน่วยเสียงกึ่งสระ และพยัญชนะต้นเฉพาะที่ควบกับหน่วยเสียงพยัญชนะ /r/ และ /l/ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑.๑ หน่วยเสียงระเบิด หนัก เฉพาะที่เป็นอักษรคำที่ใช้เขียนคำไทยแท้ ๆ ในภาษากรุงเทพ ส่วนใหญ่ในภาษาแพร์จะปรากฏเป็นหน่วยเสียงระเบิดเบา ดังนี้

<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
/ph/	/p/
/th/	/t/
/ch/	/c/
/kh/	/k/

(๑) หน่วยเสียง / ph /

ในภาษากรุงเทพมีอักษรคำแทน ๒ ตัว คือ < พ ภ > ตัวที่ปรากฏเป็น / p / ในภาษาแพร์ คือ < พ > เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'พา'	/pha:/	/pa: <sup>2</sup> /
'พี'	/phi:/	/pi: <sup>4</sup> /
'พอ'	/pho:/	/po: <sup>4</sup> /

๘ ระบบการถ่ายอักษรแทนเสียงของตัวอย่างคำภาษากรุงเทพ ใช้ตามแบบ Mary R. Hass ดังนี้ เสียงสามัญ / / เสียงเอก / ˘ / เสียงโท / ˆ / เสียงตรี / ˇ / เสียงจัตวา / ˘˘ /

ส่วนหน่วยเสียง /ph/ ที่แทนด้วยอักษรว่า <ภ> นั้น ในภาษาแพร์  
ปรากฏเป็น /ph/ เช่น

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพร์
'อำเภอ'	/ʔamphə:/	/ʔam <sup>2</sup> phə: <sup>2</sup> /
'สำเภอ'	/səm phaw/	/sam <sup>1</sup> phaw <sup>2</sup> /
'ภาชี'	/pha:sɿ:/	/pha: <sup>2</sup> si: <sup>1</sup> /

ยกเว้นคำว่า 'สะโก'<sup>๕</sup> ในคำว่า 'ลูกสะโก', 'น้องสะโก' ฯลฯ  
ภาษารุงเทพ /lu:k saphǎj/ , /nɔ:ŋ saphǎj/ ภาษาแพร์ออกเสียงเป็น  
/lu:k<sup>4</sup>paj<sup>5</sup>/, /nɔ:ŋ<sup>5</sup>paj<sup>5</sup>/ โดยใสเสียง /p / แทนที่จะใช้ / ph /  
เหมือนคำอื่น

(๒) หน่วยเสียง / th /

ในภาษารุงเทพมีอักษรตำแหน่ง < ฑ > คือ < ท ฒ ท ษ >  
ตัวที่ปรากฏเป็น / t / ในภาษาแพร์ คือ ตัว < ท > เช่น

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพร์
'ที'	/thɿ:/	/ti: <sup>4</sup> /
'ทา'	/tha:/	/ta: <sup>2</sup> /
'เทา'	/thaw/	/taw <sup>4</sup> /

ส่วนหน่วยเสียง / th / ที่แทนด้วยอักษรตำแหน่ง < ท ฒ ษ >  
นั้น ในภาษาแพร์ปรากฏเป็น / th / เช่น

---

<sup>๕</sup> ตัว < ภ > ในคำว่า 'สะโก' น่าจะใช้เสียง / ph / แทนที่จะเป็น  
/ p / เช่นเดียวกับ < พ > จึงน่าจะเป็นได้ว่า คำว่า 'สะโก' เดิมอาจจะ  
เขียนเป็น < สะไฟ >

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพรว</u>
'มณฑก'	/mon tha:/	/mon <sup>2</sup> tha: <sup>2</sup> /
'เตา'	/thaw/	/thaw <sup>6</sup> /
'ธง'	/thon/	/thon <sup>2</sup> /

(๓) หน่วยเสียง / ch /

ในภาษารุงเทพมีอักษรตำแหน่ง ๒ ตัว คือ < ช ฌ >  
 ตัวที่ปรากฏเป็น / c / ในภาษาแพรว คือ ตัว < ช > เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพรว</u>
'ช่าง'	/chá:ŋ/	/ca:ŋ <sup>5</sup> /
'จิม'	/chim/	/cim <sup>2</sup> /
'เชือก'	/chufak/	/ciak <sup>4</sup> /

สำหรับหน่วยเสียง / ch / ที่แทนด้วยตัว < ฌ > นั้น  
 อาจกล่าวได้ว่าไม่ใช้เขียนคำไทย ส่วนใหญ่ใช้เขียนคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตใน  
 ภาษาแพรวจะปรากฏเป็น / s / เช่น

'อชันสา'	ภาษารุงเทพออกเสียงเป็น	/ʔat cha: sǎj/
	ภาษาแพรวออกเสียงเป็น	/ʔat <sup>3</sup> sa: <sup>2</sup> saj <sup>1</sup> /

(๔) หน่วยเสียง / kh /

มีอักษรตำแหน่ง ๓ ตัว คือ < ค ฌ ฆ > ตัวที่ปรากฏ  
 เป็น / k / ในภาษาแพรวคือ < ค > เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพรว</u>
'คิป'	/khí:p/	/ki:p <sup>4</sup> /
'คู'	/khu:/	/ku: <sup>4</sup> /
'โคง'	/khó:ŋ/	/ko:ŋ <sup>5</sup> /

ส่วนหน่วยเสียง / kh / ที่แทนด้วยอักษรคำ < ค ฆ >  
นั้น (ตัว ค เลิกใช้แล้ว) ในภาษาแพร์ก็ปรากฏเป็น / kh / เช่นกัน

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ข่า'	/khaː/	/khaː <sup>6</sup> /
'เขียน'	/khian/	/khian <sup>6</sup> /
'ระฆัง'	/rakhan/	/la <sup>3</sup> khan <sup>2</sup> /

สำหรับหน่วยเสียง ระเบิดหนัก ที่แทนด้วยอักษรสูง ในภาษาแพร์  
ไชนหน่วยเสียงเดียวกับภาษากรุงเทพฯ ถ้ามี ถ้าไม่มีจะไชนหน่วยเสียงอื่นแทน

(๑) หน่วยเสียง / ph / แทนด้วยอักษรสูง < ผ > ใน  
ภาษากรุงเทพฯ ภาษาแพร์ก็ปรากฏเป็น / ph / เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ผี'	/phiː/	/phiː <sup>1</sup> /
'ผม'	/phɔm/	/phom <sup>1</sup> /
'เผือก'	/phwāk/	/phiak <sup>3</sup> /

(๒) หน่วยเสียง / th / แทนด้วยอักษรสูง < ฐ ถ > ใน  
ภาษากรุงเทพฯ ภาษาแพร์ก็ปรากฏเป็น / th / เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ฐาน'	/thāːn/	/thaːn <sup>1</sup> /
'ถ้ำ'	/thām/	/tham <sup>6</sup> /
'เทียน'	/thwān/	/thian <sup>3</sup> /

(๓) หน่วยเสียง / ch / แทนด้วยอักษรสูง < ฉ > ในภาษา  
กรุงเทพฯ ภาษาแพร์จะปรากฏเป็น / s / <sup>b</sup> เช่น

<sup>b</sup> เพราะหน่วยเสียง / ch / ไม่มีในภาษาแพร์

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพรว
'ฉิ่ง'	/chĩŋ/	/siŋ <sup>3</sup> /
'ฉาบ'	/cha:p/	/sa:p <sup>3</sup> /
'ฉอ'	/chɔ:ŋ/	/sɔ:ŋ <sup>6</sup> /

(๘) หน่วยเสียง / kh / แทนควยอักษรสูง < ข > ในภาษารุงเทพ ภาษาแพรวก็ปรากฏเป็น / kh / เช่น

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพรว
'ไข'	/khǎj/	/khaj <sup>3</sup> /
'ขาว'	/khɔ:w/	/khaw <sup>6</sup> /
'ของ'	/khɔ:ŋ/	/kho:ŋ <sup>1</sup> /

อนึ่ง การที่ภาษาถิ่นแพรวไม่มีหน่วยเสียง / ch / นั้นแปลกกว่าภาษาถิ่นกลางตรงที่ ภาษาถิ่นกลางมีพยัญชนะ เสียงหนักคู่กับพยัญชนะ เสียงเบา ที่เกิดตำแหน่งเดียวกันทุกเสียง คือ

หน่วยเสียง	/p/	มี	/ph/	เป็นคู่
หน่วยเสียง	/t/	มี	/th/	เป็นคู่
หน่วยเสียง	/c/	มี	/ch/	เป็นคู่
หน่วยเสียง	/k/	มี	/kh/	เป็นคู่

ซึ่งถ้าติดตามหลักความเป็นระเบียบของกระสวน (The principle of neatness of pattern )<sup>๓</sup> ทำให้เห็นว่าหน่วยเสียง / ch / จะเคยปรากฏในภาษาถิ่นแพรวมาก่อนหรือไม่ เป็นการศึกษาทางคำประวัติของภาษา ซึ่งเกินขอบเขตการศึกษาของผู้วิจัยในงานวิจัยฉบับนี้

<sup>๓</sup> อุดม วิจารณ์ลิขิตต์ ภาษาศาสตร์เบื้องต้น (พระนกร ๒๕๑๓) หน้า ๔๑.

๑.๑.๒ หน่วยเสียงรวิ / r / ในภาษากรุงเทพฯเฉพาะที่แทนด้วยอักษรคำ < ร >  
ในภาษาแพร่จะปรากฏเป็นหน่วยเสียง / h / เช่น

'รัก' ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น /rák/  
ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น /hak<sup>5</sup>/

ลักษณะความแตกต่างดังกล่าวนี้ ปรากฏในคำที่มีหน่วยเสียง / r /  
ประสมอยู่กับพยัญชนะต้น เป็นพยัญชนะประสมควบ มีทั้งสิ้น ๕ คำ คือ

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่
'เปรอะ'	/prəʔ/	/phəʔ <sup>5</sup> /
'มะพร้าว'	/mapraːŋ/	/ma <sup>3</sup> phaːŋ <sup>1</sup> /
'เปรต'	/preːt/	/pheːt <sup>3</sup> /
'โปรต'	/proːt/	/phoːt <sup>3</sup> /
'โครธ'	/kroːt/	/khoːt <sup>3</sup> /

ในจำนวน ๕ คำนี้ มีคำว่า 'โปรต' ที่ออกเสียงได้ ๒ อย่าง  
ในภาษาแพร่ คือ ในขณะที่ภาษากรุงเทพฯออกเสียง / r / ด้วย ภาษาแพร่จะปรากฏ  
/ h / แทน เป็น / phoːt<sup>3</sup> / และไม่ออกเสียง / r / เป็น / poːt<sup>3</sup> /  
ทั้งนี้ จะเป็นเพราะภาษาแพร่ไม่มีหน่วยเสียง / r / อยู่แต่เดิม แม้แต่ในหน่วยเสียง  
พยัญชนะประสม จึงปรากฏ / h / แทน / r / หรือเพราะคำทั้ง ๕ นี้ ได้รับ  
อิทธิพลจากภาษาเหนืออื่น ในหลักภาษาไทยพยางค์ กล่าวไว้ว่า ภาษาพยางค์พยางค์  
พยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรค ควบกับตัว < ร > จะกลายเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรค  
เดียวกัน ซึ่งก็หมายความว่า ในการเขียน ถ้าภาษากรุงเทพฯใช้พยัญชนะประสม < กร >  
หรือ < พร > ภาษาพยางค์จะใช้ < ฮ > และ < ผ > แทน นั่นก็คือ หน่วยเสียง  
พยัญชนะประสม / kr / และ / pr / ในภาษากรุงเทพฯจะตรงกับพยัญชนะ



เสียงหนักในภาษาถิ่นพายัพ คือ / kh / และ / ph / ลักษณะดังกล่าวนี้ ไม่ปรากฏเป็นปกติในภาษาแพรว ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ภาษาแพรวน่าจะได้รับอิทธิพลการออกเสียงคำทั้ง ๕ คำข้างต้นจากภาษาพายัพถิ่นอื่น

ส่วนหน่วยเสียง / r / ที่แทนด้วยอักษรสูง < หร > ในภาษากรุงเทพฯ ในภาษาแพรวจะปรากฏเป็นหน่วยเสียง / l / เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพรว
'หรี'	/riː/	/liː <sup>3</sup> /
'เหรียญ'	/riän/	/lian <sup>1</sup> /

อนึ่ง ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้ว่า ในคำพยางค์เดี่ยวซึ่งภาษากรุงเทพฯมีหน่วยเสียง / r / ภาษาแพรวปรากฏเป็น / h / หากคำพยางค์เดี่ยวนั้นประสมกับคำอื่น เป็นคำหรือความที่มีหลายพยางค์ หน่วยเสียง / l / ปรากฏแทนหน่วยเสียง / h / ในพยางค์ใดพยางค์หนึ่ง หรือทั้งสองพยางค์ เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพรว
'โรง'	/roːŋ/	/hoːŋ <sup>2</sup> /
'เรียน'	/rian/	/hian <sup>2</sup> /
'โรงเรียน'	/roːŋ rian/	/lon <sup>2</sup> lian <sup>2</sup> /
		/hon <sup>2</sup> lian <sup>2</sup> /
'รู'	/rúː/	/huː <sup>5</sup> /
'เรื่อง'	/ruän/	/hian <sup>4</sup> /
'รูเรื่อง'	/rúː ruän/	/huː <sup>5</sup> lian <sup>4</sup> /

และในคำว่า 'ขรุขระ' ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น /khrù? khrà?/ ภาษาแพรวออกเสียงเป็น /kha<sup>3</sup> lu<sup>6</sup> kha<sup>3</sup> la<sup>6</sup> / นอกจากหน่วยเสียง

/ l / จะปรากฏแทนหน่วยเสียง / r / ในภาษากรุงเทพฯแล้ว ยังเพิ่มหน่วยเสียงสระ / a / ระหว่างพยัญชนะควบกล้ำด้วย

๑.๑.๓ หน่วยเสียงกึ่งสระ / j / ในคำบางคำในภาษากรุงเทพฯจะปรากฏเป็นหน่วยเสียงนาสิก / ŋ / ในภาษาแพร์ เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร์
'ยาว'	/ja:w/	/pa:w <sup>2</sup> /
'ขม'	/jɔ:m/	/pɔ:m <sup>2</sup> /
'ย่อย'	/jɔ:j/	/pɔ:j <sup>5</sup> /

อนึ่ง ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า ผู้ใช้ภาษาจะออกเสียง / j / แทน / ŋ / ได้หากเป็นผู้ใช้ภาษากรุงเทพฯได้ควย และคำนั้นปรากฏในภาษาถิ่นกรุงเทพฯด้วย

๑.๑.๔ หน่วยเสียงพยัญชนะประสม หรือที่ภาษากรุงเทพฯเรียกว่าพยัญชนะควบกล้ำเฉพาะที่ควบกล้ำกับหน่วยเสียง / r / และ / l / ในภาษาแพร์จะไม่ปรากฏหน่วยเสียง / r / และ / l /

ภาษากรุงเทพฯ		ภาษาแพร์
/pr/	/pl/	/p/
/phr/	/phl/	/ph/
/tr/		/t/
/kr/	/kl/	/k/
/khr/	/khl/	/kh/

เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาเพชร</u>
'ป๊อป'	/pràp/	/pap <sup>6</sup> /
'ปลา'	/plaː/	/paː <sup>1</sup> /
'พริก'	/phrik/	/phik <sup>5</sup> /
'พลอย'	/phloːj/	/phoːj <sup>2</sup> /
'เต๋ยม'	/triam/	/tiam <sup>1</sup> /
'กราม'	/kraːp/	/kaːp <sup>3</sup> /
'ไกล'	/klaj/	/kaj <sup>1</sup> /
'ขวัว'	/khrua/	/khua <sup>1</sup> /
	ua	

เพื่อให้เห็นหน่วยเสียงที่เป็นปฏิภาคกันได้สะดวกขึ้น ผู้วิจัยจึงสรุปเปรียบเทียบ

ดังนี้

ตารางที่ ๓๑ หน่วยเสียงพยัญชนะ ที่เกี่ยวข้องหน่วยเสียงปฏิภาคในภาษาแพร์

ภาษากรุงเทพ		หน่วยเสียงปฏิภาคใน ภาษาแพร์
หน่วยเสียง	ตัวอักษรที่ใช้แทน	
<u>ระเบิด</u>		
/ph/	< พ >	/p/
	< ภ ผ >	/ph/
/th/	< ท >	/t/
	< ท ฒ ฑ ฐ ถ >	/th/
/kh/	< ก >	/k/
	< ค ฆ ฅ >	/kh/
/ch/	< ช >	/c/
	< ฉ ฌ >	เสียงแทรก / s /
<u>รั้ว</u>		
/r/	< ร >	เสียงแทรก / h /
	< ฬ ร >	ข้างต้น / l /
<u>กิ่งกระ</u>		
/j/	< ย, ญ, หย, ทย, อย >	นาสิก / j /

ตารางที่ ๑๒ หน่วยเสียงพยัญชนะประสมที่มีหน่วยเสียงปฏิภาคในภาษาแพว

ภาษากรุงเทพฯ		หน่วยเสียงปฏิภาคใน ภาษาแพว
หน่วยเสียง	ตัวอักษรที่ไร้น้ำหนัก	
<u>ระเบิดควบ / r /</u>		
/pr/	<ปร >	/p/
/phr/	<พร, ปร >	/ph/
/tr/	<ตร >	/t/
/kr/	<กร >	/k/
'khr/	<กร, ปร >	'kh/
<u>ระเบิดควบ / l /</u>		
/pl/	<ปล >	/p/
/phl/	<พล, ปล >	/ph/
/kl/	<กล >	/k/
/khl/	<กล, ปล >	/kh/



๑.๒ หน่วยเสียงสระที่เป็นปฏิภาคกัน

หน่วยเสียงสระที่ปรากฏเป็นปฏิภาคกันระหว่างภาษารุง เทพกับภาษาแพร เฉพาะที่ปรากฏต่างกัน มีหน่วยเสียงสระเดี่ยว / ๒ / และหน่วยเสียงสระผสมอีก ๒ หน่วยเสียง คือ / ๒a / และ / ia / ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๒.๑ หน่วยเสียงสระ / ๓ / ในภาษารุง เทพ ในภาษาแพรอาจปรากฏเสียง / ๓ / เหมือนภาษารุง เทพ หรืออาจจะปรากฏหน่วยเสียง / ๑ /, / ๑: / แทนก็ได้ ในคำต่อไปนี้

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุง เทพ</u>	<u>ภาษาแพร</u>
'ฟัง' (ใจ)	/phwŋ/	/pə:ŋ <sup>2</sup> / - /pʉwŋ <sup>2</sup> /
'ฟัง'	/phŋŋ/	/pəŋ <sup>4</sup> / - /pʉwŋ <sup>4</sup> /
'ฝัง'	/phŋŋ/	/phə:ŋ <sup>6</sup> / - /phwŋ <sup>6</sup> /
'ตัก'	/tʉk/	/tək <sup>6</sup> / - /twk <sup>6</sup> /
'ขัง'	/khŋŋ/	/khəŋ <sup>1</sup> / - /khwŋ <sup>1</sup> /
'บัง'	/bŋŋ/	/bəŋ <sup>2</sup> / - /bʉwŋ <sup>2</sup> /
'บัง'	/bŋŋ/	/bə:ŋ <sup>6</sup> / - /bʉwŋ <sup>6</sup> /
'ตัก'	/dʉk/	/dək <sup>6</sup> / - /dʉk <sup>6</sup> /
'คัม'	/dʉm/	/dəm <sup>3</sup> / - /dʉm <sup>3</sup> /
'คิง'	/dʉŋ/	/dəŋ <sup>2</sup> / - /dʉwŋ <sup>2</sup> /
'หมัก'	/mʉk/	/mək <sup>6</sup> / - /mʉk <sup>6</sup> /
'นั๊ก'	/nʉk/	/nək <sup>5</sup> / - /nʉk <sup>5</sup> /
'ลั๊ก'	/lʉk/	/lək <sup>5</sup> / - /lʉk <sup>5</sup> /

ผู้วิจัยพบว่า ภาษารุง เทพจะใสหน่วยเสียง / ๑ / หรือ / ๑: / ในคำเหล่านี้ ผู้ที่ใสหน่วยเสียง / ๒ / จะเป็นผู้ที่ใสภาษารุง เทพใดควย นั่นก็คือ หน่วยเสียง / ๑ / / ๑: / เป็นหน่วยเสียงเดิมของคำเหล่านี้ในภาษาแพร ส่วนหน่วยเสียง / ๒ / เป็นหน่วยเสียงที่ภาษาแพรไต่รับอิทธิพลไปจากภาษารุง เทพ

๑.๒.๒ หน่วยเสียงสระ / wa / ในภาษากรุงเทพจะปรากฏเป็นหน่วยเสียงสระ / ia / ในภาษาแพร์ ทั้งนี้ เพราะหน่วยเสียงสระผสม / wa / ไม่มีในภาษาแพร์ ตัวอย่างในคำว่า

คำ	ภาษากรุงเทพ	ภาษาแพร์
'มะเขือ'	/makhɨa/	/ma <sup>3</sup> khia <sup>1</sup> /
'เสียม'	/swəm/	/siam <sup>3</sup> /
'เป็๋ย'	/pɨəj/	/piaj <sup>3</sup> /

มีข้อที่น่าสนใจกว่า หน่วยเสียงสระประสม / ia / ซึ่งไม่เคยปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย / -j / ในภาษากรุงเทพ แต่ปรากฏได้ในภาษาแพร์ นั่นก็คือ คำที่ปรากฏหน่วยเสียงสระ / wa / หน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย / -j / ในภาษากรุงเทพ ในภาษาแพร์จะปรากฏเป็นหน่วยเสียงสระ / ia / หน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย / -j / ทุกคำ

๑.๒.๓ หน่วยเสียง / ia / ที่ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย / -w / ในภาษากรุงเทพ อาจปรากฏเป็นหน่วยเสียง / ia / หรือ / e / ในภาษาแพร์ เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพ	ภาษาแพร์
'เดียว'	/diəw/	/diaw <sup>3</sup> / หรือ /dew <sup>3</sup> /
'เดี่ยว'	/diəw/	/diaw <sup>2</sup> / หรือ /dew <sup>2</sup> /
'เหนียว'	/niəw/	/niaw <sup>1</sup> / หรือ /new <sup>1</sup> /

๑.๓ หน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็นปึกาคักัน

ก่อนที่จะพูดถึงความแตกต่างระหว่างหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษากรุงเทพกับภาษาแพร์ ผู้วิจัยใครจะตั้งข้อสังเกตไว้ว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีลักษณะการออกเสียงคล้ายกันมาก มีอยู่หน่วยเสียงเดียว คือ หน่วยเสียงจัตวาในภาษากรุงเทพกับหน่วยเสียงที่ ๑ ในภาษาแพร์ คือ หน่วยเสียงคำ - ขึ้น นอกจากนั้นแล้ว แม้ผู้วิจัยจะตั้งชื่อหน่วยเสียงเหมือนกัน และใจสัญลักษณ์

เหมือนกัน เช่น กลาง - ตก หรือ สูง - ตก ฯลฯ เสียงก็มีได้คล้ายกันมาก เช่น หน่วยเสียง  
ต่ำ - ขึ้น ที่กล่าวแล้ว อาจจะมีระดับสูง - ต่ำต่างกัน อาจจะมีการขึ้น - ลงของเสียงต่างกัน  
ในการ เปรียบเทียบ



ตารางที่ ๓๓ สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์

กรุงเทพฯ			แพร่		
หน่วยเสียง	ลักษณะเสียง <sup>๑๐</sup>	สัญลักษณ์	หน่วยเสียง	ลักษณะเสียง	สัญลักษณ์
/ / สามัญ	กลาง - คงที่	—	/ 1 /	ต่ำ - ขึ้น	↗
/ \ / เอก	ต่ำ - คงที่	—	/ 2 /	กลาง - ขึ้น	↗
/ ^ / โท	สูง - ตก	↘	/ 3 /	กลาง - คงที่	—
/ / ตรี	สูง - คงที่	—	/ 4 /	กลาง - ตก	↘
/ v / จัตวา	ต่ำ - ขึ้น	↗	/ 5 /	(๑) สูง - ตก	↘
				(๒) สูง - ตกทันที	↘
			/ 6 /	(๑) สูง - คงที่	—
				(๒) สูง - ขึ้นทันที	↗

<sup>๑๐</sup> จิมมี จี. แอริส และ ชีระพันธ์ วงศ์ไทย แบบฝึกหัดการวิเคราะห์เสียง

เนื่องจากลักษณะ เป็นปฏิภาคกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์นั้น เกี่ยวกับระบบการเขียน  
อยู่มาก เพื่อให้เข้าใจการ เปรียบเทียบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสองภาษาง่ายขึ้น ผู้วิจัย  
จึงจำแนกเสียงวรรณยุกต์และพยัญชนะตาม Tai Tone Checklist ของ Dr. William  
J. Gedney<sup>๑๑</sup> ดังนี้

เสียงวรรณยุกต์ จำแนกเป็น ๕ พวก คือ

- (๑) เสียง A คือเสียงของคำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ
- (๒) เสียง B คือเสียงของคำเป็น มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ
- (๓) เสียง C คือเสียงของคำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ
- (๔) เสียง DL คือเสียงของคำตาย สระเสียงยาว
- (๕) เสียง DS คือเสียงของคำตาย สระเสียงสั้น

พยัญชนะต้น จำแนกเป็น ๔ พวก คือ

- ๑. พวก 1 คืออักษรสูงทั้งหมด รวมทั้งอักษรสูงควบกล้ำ หรือนำตัวอื่นแล้ว  
ปรากฏเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน
- ๒. พวก 2 คืออักษรกลาง รวมทั้งอักษรกลางควบกล้ำหรือนำตัวอื่น แล้ว  
ปรากฏเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน ยกเว้นตัว บ ค อ
- ๓. พวก 3 คืออักษรกลาง ๓ ตัว บ ค อ
- ๔. พวก 4 คืออักษรต่ำทั้งหมด รวมทั้งอักษรต่ำที่ควบกล้ำตัวอื่นด้วย

---

<sup>๑๑</sup> William J. Gedney. "Checklist for Determining Tones in  
Tai Dialects" in Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager  
Edited by M. Estellie Smith. 1972 pp.423-437.

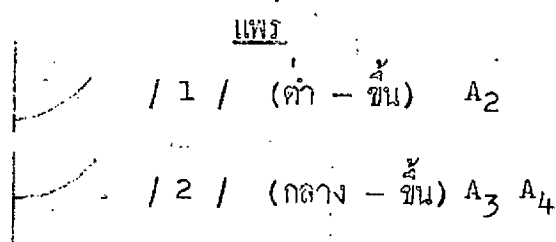
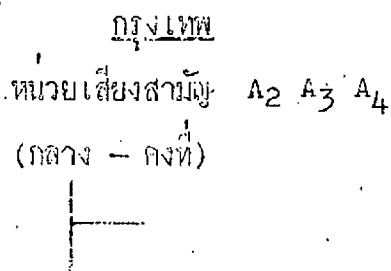
วิจัยไต่ถามเป็นตาราง เปรียบเทียบการปรากฏของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษา  
กรุงเทพ และภาษาแพร์ ดังนี้

ตารางที่ ๓๘ เปรียบเทียบการปรากฏของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษากรุงเทพ  
และภาษาแพร์

พยัญชนะ		A	B	C	DL	DS
1 <ช>	กรุงเทพ	<ชา> / ˨˩˦ / จั๓า คำ-ชั้น	<ชา> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่	<ชา> / ˨˩˦ / โ๓ สูง-ค๓ก	<ชาด> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่	<ช๓ด> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่
	แพร์	/ 1 / คำ-ชั้น	/ 3 / กลาง-ค๓งที่	/ 6 / สูง-ค๓งที่	/ 3 / กลาง-ค๓งที่	/ 6 / สูง-ชั้นหนัก
2 <ป>	กรุงเทพ	<ปา> / / สามัญ กลาง-ค๓งที่	<ปา> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่	<ปา> / ˨˩˦ / โ๓ สูง-ค๓ก	<ปาก> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่	<ป๓ก> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่
	แพร์	/ 1 / คำ-ชั้น	/ 3 / กลาง-ค๓งที่	/ 6 / สูง-ค๓งที่	/ 3 / กลาง-ค๓งที่	/ 6 / สูง-ชั้นหนัก
3 <ค>	กรุงเทพ	<คา> / ˨˩˦ / สามัญ กลาง-ค๓งที่	<คา> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่	<คา> / ˨˩˦ / โ๓ สูง-ค๓ก	<ค๓ก> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่	<ค๓ก> / ˨˩˦ / เอ๓ คำ-ค๓งที่
	แพร์	/ 2 / กลาง-ชั้น	/ 3 / กลาง-ค๓งที่	/ 6 / สูง-ค๓งที่	/ 3 / กลาง-ค๓งที่	/ 6 / สูง-ชั้นหนัก
4 <ท>	กรุงเทพ	<ทา> / ˨˩˦ / สามัญ กลาง-ค๓งที่	<ทา> / ˨˩˦ / โ๓ สูง-ค๓ก	<ทา> / ˨˩˦ / ต๓รี สูง-ค๓งที่	<ทาก> / ˨˩˦ / โ๓ สูง-ค๓ก	<ท๓ก> / ˨˩˦ / ต๓รี สูง-ค๓งที่
	แพร์	/ 2 / กลาง-ชั้น	/ 4 / กลาง-ค๓ก	/ 5 / สูง-ค๓ก	/ 4 / กลาง-ค๓ก	/ 5 / สูง-ค๓กหนัก

ในการอธิบายความแตกต่างของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ภาษารุง เทพและภาษาแพรว  
ผู้วิจัยจะยกภาษารุง เทพเป็นหลัก ดังนี้

๑.๓.๑ หน่วยเสียงสามัญ (กลาง - คงที่) ในภาษารุง เทพ จะปรากฏ  
เป็นหน่วยเสียง / 1 / และ / 2 / (ต่ำ - ขึ้น และ กลาง - ขึ้น) ในภาษาแพรว



๑.๓.๑.๑ หน่วยเสียงสามัญในภาษารุง เทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียง  
/ 1 / ในภาษาแพรว ได้แก่อักษรกลาง กลุ่มที่ ๑ ก จ ฎ ต ฬ คำเป็น  
ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A<sub>2</sub>) เช่น

ความหมาย	ภาษารุง เทพ	ภาษาแพรว
'กา'	/ka:/	/ka: <sup>1</sup> /
'จาง'	/ca:ŋ/	/ca:ŋ <sup>1</sup> /
'ตาย'	/ta:j/	/ta:j <sup>1</sup> /
'ปลา'	/pla:/	/pa: <sup>1</sup> /

๑.๓.๑.๒ หน่วยเสียงสามัญในภาษารุง เทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียง  
/ 2 / ในภาษาแพรว ซึ่งมีลักษณะเสียงใกล้เคียงกันมาก นึกกันเฉพาะคอนระสิ้นสุดการ  
ออกเสียงที่ภาษาแพรวเสียงเลื่อนสูงขึ้น ได้แก่

(๑) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๒ คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A<sub>3</sub>) เช่น

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพรว
'บาง'	/ba:n/	/ba:n <sup>2</sup> /
'โดน'	/do:n/	/do:n <sup>2</sup> /
'เอา'	/ʔaw/	/ʔaw <sup>2</sup> /

(๒) อักษรต่ำ คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A<sub>4</sub>) เช่น

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพรว
'คน'	/khon/	/khon <sup>2</sup> /
'ตาย'	/tha:j/	/ta:j <sup>2</sup> /
'รอง'	/ro:n/	/ho:n <sup>2</sup> /
'ครู'	/khru:/	/khu: <sup>2</sup> /

๑.๓.๒ หน่วยเสียงเอก (ต่ำ - คงที่) ในภาษารุงเทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียง

/ 3 / และ / 6 / (กลาง - คงที่ และ สูง - ขึ้นทันที) ในภาษาแพรว

รุงเทพ			แพรว				
หน่วยเสียงเอก	B <sub>1</sub>	B <sub>2</sub>	B <sub>3</sub>	3 / กลาง - คงที่	B <sub>1</sub>	B <sub>2</sub>	B <sub>3</sub>
(ต่ำ - คงที่)	DL <sub>1</sub>	DL <sub>2</sub>	DL <sub>3</sub>		DL <sub>1</sub>	DL <sub>2</sub>	DL <sub>3</sub>
	DS <sub>1</sub>	DS <sub>2</sub>	DS <sub>3</sub>		6 / สูง - ขึ้นทันที	DS <sub>1</sub>	DS <sub>2</sub>

๑.๓.๒.๑ หน่วยเสียงเอก ในภาษารุงเทพ ที่ปรากฏเป็นหน่วยเสียง

/ 3 / ในภาษาแพรว ได้แก่

(๑) อักษรสูง คำเป็น วรรณยุกต์เอก (B<sub>1</sub>) เช่น

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพรว
'ชา'	/kha:/	/kha: <sup>3</sup> /
'สอง'	/so:n/	/so:n <sup>3</sup> /
'มัน'	/man/	/man <sup>3</sup> /

(๒) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๑ คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B<sub>2</sub>)

เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงไทย	ภาษาแพร่
'ปู'	/puː/	/puː <sup>3</sup> /
'ไก'	/kaj/	/kaj <sup>3</sup> /
'เทา'	/taw/	/taw <sup>3</sup> /

(๓) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๒ คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B<sub>3</sub>)

เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงไทย	ภาษาแพร่
'บอ'	/boː/	/boː <sup>3</sup> /
'ดา'	/daː/	/daː <sup>3</sup> /
'แดง'	/ʔeŋ/	/ʔeŋ <sup>3</sup> /

(๔) อักษรสูง คำตาย สระเสียงยาว (DL<sub>1</sub>) เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงไทย	ภาษาแพร่
'ตุก'	/thuːk/	/thuːk <sup>3</sup> /
'โขด'	/khoːt/	/khoːt <sup>3</sup> /
'สอด'	/soːt/	/soːt <sup>3</sup> /

(๕) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๑ คำตาย สระเสียงยาว (DL<sub>2</sub>)

เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงไทย	ภาษาแพร่
'ป่าด'	/paːt/	/paːt <sup>3</sup> /
'ตอก'	/toːk/	/toːk <sup>3</sup> /
'แจก'	/ceːk/	/ceːk <sup>3</sup> /

(๖) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๒ คำตาย สระเสียงยาว (DL<sub>2</sub>)

เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'บาด'	/ba:t/	/ba:t <sup>3</sup> /
'แตก'	/de:t/	/de:t <sup>3</sup> /
'ออก'	/ʔɔ:k/	/ʔɔ:k <sup>3</sup> /

๑.๓.๒.๒ หน่วยเสียงเอก ในภาษากรุงเทพ ที่ปรากฏเป็นเสียงย่อย  
ของหน่วยเสียง /ɛ / ในภาษาแพร่ ได้แก่

(๑) อักษรสูง คำตาย สระเสียงสั้น (DS<sub>1</sub>) เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'ถัก'	/thàk/	/thak <sup>6</sup> /
'ขบ'	/khòp/	/khop <sup>6</sup> /
'หมก'	/mùt/	/mut <sup>6</sup> /

(๒) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๑ คำตาย สระเสียงสั้น (DS<sub>2</sub>) เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'ปัก'	/pàt/	/pat <sup>6</sup> /
'จิก'	/cìk/	/cik <sup>6</sup> /
'ตบ'	/tòp/	/top <sup>6</sup> /

(๓) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๒ คำตาย สระเสียงสั้น (DS<sub>3</sub>) เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'บုပ်'	/bùp/	/bup <sup>6</sup> /
'ดก'	/dòk/	/dok <sup>6</sup> /
'อັก'	/ʔàt/	/ʔat <sup>6</sup> /

๑.๓.๓ หน่วยเสียงโท (สูง - ตก) ในภาษากรุงเทพ จะปรากฏเป็น หน่วยเสียง / 4 / และ / 6 / (กลาง - ตก และ สูง - ตกที่) ในภาษาแพร์

<u>กรุงเทพ</u>			<u>แพร์</u>	
หน่วยเสียงโท	C <sub>1</sub> C <sub>2</sub> C <sub>3</sub>		/ 4 / (กลาง - ตก)	B <sub>4</sub>
(สูง - ตก)	B <sub>4</sub>			/ 6 / (สูง - ตกที่)
	DL <sub>4</sub>			

๑.๓.๓.๑ หน่วยเสียงโทในภาษากรุงเทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / 4 / ในภาษาแพร์ได้แก่

(๑) อักษรคำ คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B<sub>4</sub>) เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'กา'	/khaː˧/	/kaː˧˧/
'เทา'	/thâw/	/taw˧˧/
'ลุม'	/lûm/	/lum˧˧/

(๒) อักษรคำ คำตาย สระเสียงยาว (DL<sub>4</sub>) เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ทาก'	/thaːk/	/taːk˧˧/
'ครุก'	/khruːt/	/khuːt˧˧/
'ลอก'	/loːk/	/loːk˧˧/



๑.๓.๓.๒ หน่วยเสียงโทในภาษากรุงเทพ ปรากฏเป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง / 6 / ในภาษาแพร์ได้แก่

(๑) อักษรสูง คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C<sub>1</sub>) เช่น



<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'เขี้ยว'	/khiaw/	/khiaw <sup>6</sup> /
'ถวน'	/thuân/	/thuan <sup>6</sup> /
'สวาง'	/sa:ŋ/	/sa:ŋ <sup>6</sup> /

(๒) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๑ คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โทเท่ากับ (C<sub>2</sub>)

เช่น

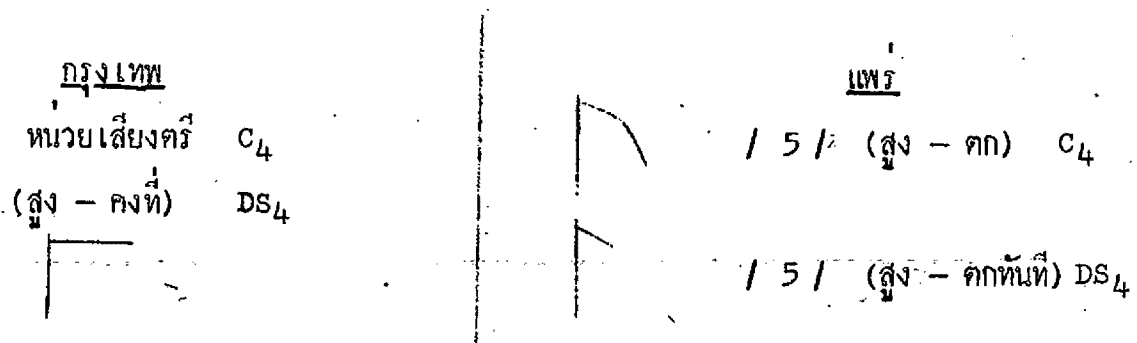
<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ไคจ'	/klâj/	/kaj <sup>6</sup> /
'แจง'	/cɛ:ŋ/	/cɛ:ŋ <sup>6</sup> /
'ตุม'	/tũm/	/tum <sup>6</sup> /

(๓) อักษรกลาง กลุ่มที่ ๒ คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โทเท่ากับ (C<sub>3</sub>)

เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ไบ'	/bâj/	/baj <sup>6</sup> /
'กาย'	/da:ŋ/	/da:ŋ <sup>6</sup> /
'ฮา'	/ʔa:/	/ʔa: <sup>6</sup> /

๑.๓.๘ หน่วยเสียงตรี (สูง - คงที่) ในภาษากรุงเทพ จะปรากฏเป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง / 5 / ทั้งเสียงสูง - ตก และ สูง - ตกทันที ในภาษาแพร์



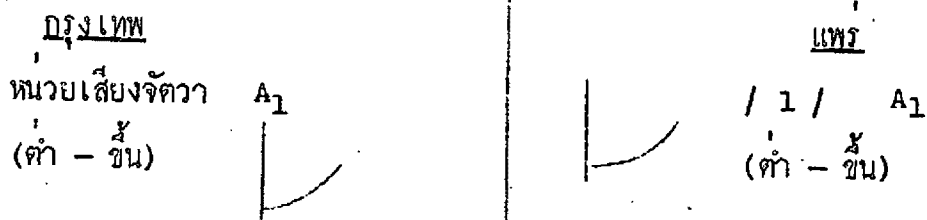
๑.๓.๔.๑ หน่วยเสียงตรีในภาษากรุงเทพ ปรากฏเป็นเสียงย่อยของ หน่วยเสียง / 5 / (สูง - ตก) ในภาษาแพร์ ได้แก่ อักษรต่ำ คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C<sub>4</sub>) เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพ	ภาษาแพร์
'ทาย'	/thá:ǵ/	/ta:ǵ <sup>5</sup> /
'โค้ง'	/khó:ŋ/	/ko:ŋ <sup>5</sup> /
'แล้ว'	/lɛ:w/	/lɛ:w <sup>5</sup> /

๑.๓.๔.๒ หน่วยเสียงตรีในภาษากรุงเทพ ที่ปรากฏเป็นเสียงย่อยของ หน่วยเสียง / 5 / (สูง - ตกทันที) ในภาษาแพร์ ได้แก่ อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงสั้น (DS<sub>4</sub>) เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพ	ภาษาแพร์
'คัด'	/khát/	/kat <sup>5</sup> /
'เม็ค'	/mét/	/met <sup>5</sup> /
'รอก'	/rók/	/hok <sup>5</sup> /

๑.๓.๕ หน่วยเสียงจัตวา (ต่ำ - ขึ้น) ในภาษากรุงเทพ จะปรากฏเป็น หน่วยเสียง / 1 / (ต่ำ - ขึ้น) ในภาษาแพร์ ซึ่งมีลักษณะเสียงคล้ายกันมาก



ได้แก่อักษรสูง คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A<sub>1</sub>) เช่น

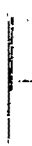
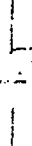

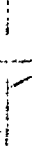
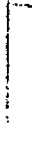
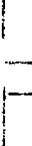

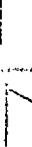
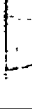

ความหมาย	ภาษากรุงเทพ	ภาษาแพร่
'ของ'	/khɔ̃ːŋ/	/khɔ̃ːŋ <sup>1</sup> /
'ศูนย์'	/suːn/	/suːn <sup>1</sup> /
'หัน'	/hǎn/	/han <sup>1</sup> /

ในกลุ่มคำที่เปลี่ยนไปอย่างมีกฎเกณฑ์ ทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์นี้ มีทั้งที่ความหมายยังคงตรงกันอยู่ ความหมายต่างกัน และความหมายกว้างกว่า หรือแคบกว่า เนื่องจากมีจำนวนคำมากด้วยกัน ผู้วิจัยจะแสดงรายการไว้ท้ายบทที่ ๗ หน้า ๑๖๘ - ๒๐๓





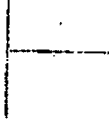
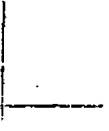
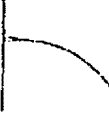


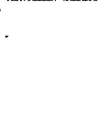




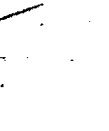
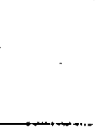
เพื่อให้เห็นว่าหน่วยเสียง ในภาษากรุงเทพและภาษาแพร่ เป็นปฏิภาคกันอย่างไร จะสรุปด้วยตารางเปรียบเทียบที่ ๓๕ และ ๓๖ ดังนี้

ตารางที่ ๓๕ บัญชีภาษากรุงเทพเป็นหลักแสดงให้เห็นว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษากรุงเทพแต่ละหน่วยเสียงเป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงใดบ้างในภาษาแพร่ ตารางที่ ๓๖ แสดงให้เห็นในทางกลับกันว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาแพร่แต่ละหน่วยเสียง เป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงใดในภาษากรุงเทพ

ตารางที่ ๑๕ เปรียบเทียบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษากรุงเทพฯ เป็นปฏิภาคกับภาษาแพร่

ชนิดของหน่วยเสียงวรรณยุกต์		สัญลักษณ์	
ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่
๑. หน่วยเสียงสามัญ / ˧ / (กลาง - กงที)	(๑) หน่วยเสียงที่ ๑ / 1 / (ต่ำ - ขึ้น)		
	(๒) หน่วยเสียงที่ ๒ / 2 / (กลาง - ขึ้น)		
๒. หน่วยเสียงเอก / ˨˩ / (ต่ำ - กงที)	(๑) หน่วยเสียงที่ ๓ / 3 / (กลาง - กงที)		
	(๒) เสียงขอย ๖ / 6 / (สูง - ขึ้นทันที)		
๓. หน่วยเสียงโท / ˨˩ / (สูง - ตก)	(๑) หน่วยเสียงที่ ๔ / 4 / (กลาง - ตก)		
	(๒) หน่วยเสียงที่ ๖ / 6 / (สูง - กงที)		
๔. หน่วยเสียงตรี / ˨˩ / (สูง - กงที)	(๑) หน่วยเสียงที่ ๕ / 5 / (สูง - ตก)		
	(๒) เสียงขอย ๕ / 5 / (สูง - ตกทันที)		
๕. หน่วยเสียงจัตวา / ˨˩ / (ต่ำ - ขึ้น)	หน่วยเสียงที่ ๑ / 1 / (ต่ำ - ขึ้น)		

ตารางที่ ๓๖ เปรียบเทียบหน่วยเสียงวรรณยุกต์แพร่ที่เป็นปฏิภาคกับภาษากรุงเทพฯ

ชนิดของหน่วยเสียงวรรณยุกต์		สัญลักษณ์	
ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ
๑. หน่วยเสียงที่ ๑ / 1 / (ต่ำ - ขึ้น)	หน่วยเสียงจั่ว / ✓ / (ต่ำ - ขึ้น)		
๒. หน่วยเสียงที่ ๒ / 2 / (กลาง - ขึ้น)	หน่วยเสียงสามัญ / / (กลาง - คงที่)		
๓. หน่วยเสียงที่ ๓ / 3 / (กลาง - คงที่)	หน่วยเสียงเอก / \ / (ต่ำ - คงที่)		
๔. หน่วยเสียงที่ ๔ / 4 / (กลาง - ตก)	หน่วยเสียงโท / ^ / (สูง - ตก)		
๕. หน่วยเสียงที่ ๕ / 5 / (๑) (สูง - ตก)	หน่วยเสียงตรี / / (สูง - คงที่)		
(๒) (สูง - ตกหนัก)			
๖. หน่วยเสียงที่ ๖ / 6 / ๑ (สูง - คงที่)	๑. หน่วยเสียงโท / ^ / (สูง - ตก)		
๒ (สูง - ขึ้นหนัก)	๒. หน่วยเสียงเอก / \ / (ต่ำ - คงที่)		

จากตาราง เปรียบเทียบ จะเห็นได้ว่าความถี่หน่วยเสียงซึ่งเรียกชื่อตรงกันบ้าง ไม่ตรงกันบ้าง ดังนี้

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เรียกชื่อตรงกันมี ๔ หน่วย คือ

หน่วยเสียงที่ซ้ำ	เป็นหน่วยเสียงภาษาแพรว	เป็นหน่วยเสียงภาษารุงเทพ
(๑) ต่ำ - ขึ้น	หน่วยเสียงที่ ๑ / 1 / (ลักษณะ เสียงคล้ายกันมาก)	หน่วยเสียงจัตวา / 1 /
(๒) กลาง - คงที่	หน่วยเสียงที่ ๓ / 3 / (จุดเริ่มสูงกว่า, ตอนปลายขึ้นเล็กน้อย)	หน่วยเสียงสามัญ / 1 /
(๓) สูง - ตก	หน่วยเสียงที่ ๕ / 5 / (จุดเริ่มต่ำกว่า)	หน่วยเสียงโท / 1 /
(๔) สูง - คงที่	หน่วยเสียงที่ ๖ / 6 / (เสียงตอนท้ายต่างกันเล็กน้อย)	หน่วยเสียงตรี / 1 /

ข. หน่วยเสียงที่มีแต่ในภาษาแพรว คือ

- |                               |                                 |
|-------------------------------|---------------------------------|
| 1. หน่วยเสียง กลาง - ขึ้น     | เป็นหน่วยเสียงที่ ๒             |
| 2. หน่วยเสียง กลาง - ตก       | เป็นหน่วยเสียงที่ ๔             |
| 3. หน่วยเสียง สูง - ตกทันที   | เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงที่ ๕ |
| 4. หน่วยเสียง สูง - ขึ้นทันที | เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงที่ ๖ |

๒. ประเภทที่ภาษาแพรมีหน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่งแตกต่างไป  
เฉพาะคำ

การแตกต่างไปในลักษณะนี้ จะปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะเป็นส่วนใหญ่ หน่วยเสียงสระพยางค์มีบาง ส่วนหน่วยเสียงวรรณยุกต์นั้นไม่มีเลย จำนวนคำก็มีไม่มากนัก ผู้วิจัยได้แสดงรายการคำ เมื่อกล่าวแยกชนิดของคำเหล่านี้ตามการปรากฏแตกต่างไปของหน่วยเสียงคือ

- ๒.๑ การปรากฏแตกต่างไปของหน่วยเสียงพยัญชนะต้น
- ๒.๒ การปรากฏแตกต่างไปของหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย
- ๒.๓ การปรากฏแตกต่างไปของหน่วยเสียงสระ

๒.๑ การปรากฏแตกต่างไปของหน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษารุงเทพ ที่ปรากฏแตกต่างไปมากที่สุดภาษาแพร์ คือ หน่วยเสียงระเบิด นอกนั้นมีปรากฏแตกต่างไปบ้าง

๒.๑.๑ หน่วยเสียงระเบิด

หน่วยเสียงระเบิดในภาษารุงเทพ ภาษาแพร์ปรากฏแตกต่างไป ดังนี้

- (๑) หน่วยเสียงระเบิด ก้อง ปรากฏเป็นระเบิด ไม่ก้อง เช่น กโตย  
 ภาษารุงเทพออกเสียงเป็น /do:ɟ/  
 ภาษาแพร์ออกเสียงเป็น /to:ɟ<sup>2</sup>/
- (๒) หน่วยเสียงระเบิด เบา ปรากฏเป็นหน่วยเสียงระเบิด หนัก

เช่น

'เปิด'	ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น	/pə:t/
	ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น	/phə:t <sup>3</sup> /

(๓) หน่วยเสียงระเบิด หนัก ปรากฏเป็นหน่วยเสียงระเบิด เบา

เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'ถึง'	/thɯŋ/	/tɯŋ <sup>2</sup> /
		หรือ /tə:ŋ <sup>2</sup> /
'เถอะ'	/thəʔ/	/təʔ <sup>5</sup> /
'ตุง'	/thɯŋ/	/to:ŋ <sup>3</sup> /

(ลักษณะนามต่าง)

(๔) หน่วยเสียงระเบิด หนัก ปรากฏเป็นหน่วยเสียงระเบิด เบา

คนละเสียง เช่น

'คุณ'	(ทางคุณ)	ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น	/khu:n/
		ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น	/tu:n <sup>2</sup> /

(๕) หน่วยเสียงระเบิด และหน่วยเสียงระเบิดประสมหน่วยเสียงรัว ปรากฏเป็นหน่วยเสียงนาสิก เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'โปะ'	/pòʔ/	/moʔ <sup>6</sup> /
'แตร'	/trɛ:/	/nɛ: <sup>2</sup> /

(๖) หน่วยเสียงระเบิด และหน่วยเสียงระเบิดประสมหน่วยเสียงข้างลิ้น ปรากฏเป็นหน่วยเสียงข้างลิ้น เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>	
'ถึง'	(ห)	/tɯŋ/	/lɯŋ <sup>3</sup> /
'กลืน'		/kɭw:n/	/lw:n <sup>2</sup> /



คำ 'กตึ๋น' หน่วยเสียงระเบิดไม่ปรากฏในภาษาแพร่ เหลือแต่หน่วยเสียงข้างลิ้น

(๓) หน่วยเสียงระเบิด ปรากฏเป็นหน่วยเสียงเสียดแทรก

คือ

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'ใจ'	/cháj/	/sa:j <sup>5</sup> /
'ผิง'	/phĩŋ/	/hĩŋ <sup>1</sup> /
'แถม'	/thɛ̃:m/	/hɛm <sup>1</sup> /
'ถาย'	/tha:j/	/ha:j <sup>3</sup> /

สามคำหลัง เหลือแต่ลักษณะรวมหน่วยใจ คือ /h/

### ๒.๑.๒ หน่วยเสียงนาสิก

หน่วยเสียงนาสิกในภาษากรุงเทพฯ ปรากฏเป็นหน่วยเสียงระเบิดก้อง  
หน่วยเสียงนาสิกและหน่วยเสียงเสียดแทรก คือ

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาแพร่</u>
'เนอ'	/nẽ:/	/de: <sup>5</sup> /
'เหมอ'	/mɛ̃:/	/ŋɛ: <sup>6</sup> /
'หนึ่, หนึ่'	/nɛ̃n/	/han <sup>6</sup> /

### ๒.๑.๓ หน่วยเสียงรัว

หน่วยเสียงรัวในภาษากรุงเทพฯ ปรากฏเป็นหน่วยเสียงนาสิกใน  
ภาษาแพร่ คือ

'รีค'	ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น	/ri:t/
	ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น	/ni:t <sup>4</sup> /

๒.๑.๔ หน่วยเสียงข้างต้น

หน่วยเสียงข้างต้นในภาษากรุงเทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียงนาสิกใน  
ภาษาแพร์ คือ

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'แมบ'	/lɛ:p/	/mɛ:p <sup>4</sup> /
'ลีน'	/lɛ:n/	/mɛ:n <sup>4</sup> /

๒.๑.๕ หน่วยเสียงเสียดแทรก

หน่วยเสียงเสียดแทรกในภาษากรุงเทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียงระเบิด  
และหน่วยเสียงเสียดแทรกอ้อย

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'หิว'	/hɪw/	/tiw <sup>6</sup> /
'สาย'	/sɔ:j/	/kha:j <sup>1</sup> /
'เสียด'	/sɪa/	/hia <sup>1</sup> /
'สูด'	/su:t/	/hu:p <sup>3</sup> /

๒.๑.๖ หน่วยเสียงกึ่งสระ

หน่วยเสียงกึ่งสระในภาษากรุงเทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียงระเบิด  
คือ

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'หยอน'	/jɔh/	/pɔn <sup>3</sup> /
'โยน'	/jo:n/	/co:n <sup>6</sup> /

๕.๑.๗ ถ้าสองพยางค์ในภาษารุงเทพ ซึ่งพยางค์แรกหรือทั้งสองพยางค์มี หน่วยพยัญชนะต้นเป็นหน่วยเสียงระเบิด ในภาษาแพร์ปรากฏต่างไปดังนี้

(๑) ปรากฏหน่วยเสียงระเบิดพยางค์หลัง พยางค์เดียว ได้แก่

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'กระโจน'	/kraco:n/	/to:n <sup>1</sup> /
'กระทัม'	/krathw:p/	/tw:p <sup>4</sup> /
'กระแทก'	/krathɛ:k/	/tɛ:k <sup>4</sup> /

(๒) ปรากฏหน่วยเสียงข้างลิ้นพยางค์เดียว ได้แก่

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ถล่ำ'	/thalǎm/	/lam <sup>1</sup> /
'ถลัน'	/thalǎn/	/lan <sup>1</sup> /
'ถลก'	/thalòk/	/lok <sup>6</sup> /

(๓) ปรากฏหน่วยเสียงกึ่งสระพยางค์เดียว ได้แก่

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ขยม'	/khajɔm/	/pɔm <sup>1</sup> /

(๔) ปรากฏหน่วยเสียงเสียดแทรกพยางค์เดียว ได้แก่

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร์</u>
'ตะกรา'	/takra:r/	/sa: <sup>5</sup> /



๒.๒ การปรากฏแตกต่างไปของหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

๒.๒.๑ หน่วยเสียงกัก

หน่วยเสียงกักในภาษารุงเทพ ปรากฏเป็นหน่วยเสียงกักอื่นในภาษาแพรว

ดังนี้

(๑) หน่วยเสียง / -p / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / -t /

เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพรว</u>
'หีบ' (กริยา)	/hi:p/	/hi:t <sup>3</sup> /
'เห็น' (ชา)	/nèp/	/net <sup>6</sup> /

(๒) หน่วยเสียง / -p / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / -ʔ /

เช่น

'หยาบ'	ภาษารุงเทพออกเสียงเป็น	/ja:p/
	ภาษาแพรวออกเสียงเป็น	/jaʔ <sup>3</sup> /

(๓) หน่วยเสียง / -ʔ / และหน่วยเสียง / -k / ปรากฏกลับกัน และหน่วยเสียงสระสั้น จะปรากฏเป็นหน่วยเสียงสระยาวด้วย เช่น

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษารุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพรว</u>
'ทោះ'	/wəʔ/	/wə:k <sup>3</sup> /
'ทะ'	/wàʔ/	/wa:k <sup>3</sup> /
'เปียก'	/piàk/	/piaʔ <sup>6</sup> /

อนึ่ง คำว่า 'โหว' ภาษารุงเทพออกเสียงเป็น / wò: / ภาษาแพรวออกเสียงเป็น / wo:k<sup>3</sup> / และ / woʔ<sup>6</sup> / ซึ่งผู้เขียนคาดคะเนว่า / wo:k<sup>3</sup> / น่าจะเกิดก่อน / woʔ<sup>6</sup> / เมื่อเสียงพยัญชนะท้ายเปลี่ยนจาก / -k / เป็น

/ -ʔ / ทำให้เสียงสระยาวพลอยเปลี่ยนเป็นสระสั้นไปคยตามเงื่อนไขการปรากฏของหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย / -ʔ / ซึ่งปรากฏได้เฉพาะหลังหน่วยเสียงสระสั้น เช่นเดียวกับคำวากันกับคำว่า / wə:k<sup>3</sup> /, / wa:k<sup>3</sup> / ในภาษาแพร์ และ / piak / ในภาษากรุงเทพฯจะเกิดกอน / wəʔ /, / waʔ / ในภาษากรุงเทพฯ และ / piaʔ<sup>6</sup> / ในภาษาแพร์

(๔) หน่วยเสียง / -k / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / -m /

คือ

'ปึก'      ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น      /pʰik/  
(ของซอณกันหนา ๆ)      ภาษาแพร์ออกเสียงเป็น      /pʰum<sup>5</sup>/

(๕) ปรากฏหน่วยเสียง / -k / ในพยางค์เปิด คือ

'คี'      ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น      /kʰiː/  
ภาษาแพร์ออกเสียงเป็น      /ki:k<sup>4</sup>/

### ๒.๒.๒ หน่วยเสียงนาสิก.

หน่วยเสียงนาสิกในภาษากรุงเทพฯ ในภาษาแพร์ปรากฏแตกต่างกันไปดังนี้

(๑) หน่วยเสียง / n / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / -ŋ /

คือ

'เพญ'      ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น      /phen/  
ภาษาแพร์ออกเสียงเป็น      /peŋ<sup>2</sup>/

(๒) หน่วยเสียง / -ŋ / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / -k /

และ / -m / คือ

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร</u>
'พุง'	/phrɔŋ/	/phu:k <sup>4</sup> /
'แหง' (หนา)	/hɛːŋ/	/hɛ:m <sup>6</sup> /
		หรือ /hɛːŋ <sup>6</sup> /

(๓) หน่วยเสียง / -ŋ / ในภาษากรุงเทพ จะไม่ปรากฏในภาษาแพร คือ

'โป่ง' (นาม)	ภาษากรุงเทพออกเสียงเป็น	/pɔːŋ/
	ภาษาแพรออกเสียงเป็น	/poː <sup>6</sup> /

๒.๓ การปรากฏแตกต่างกันไปของหน่วยเสียงสระ

๒.๓.๑ หน่วยเสียงสระหน้า

หน่วยเสียงสระหน้าในภาษากรุงเทพ ในภาษาแพรปรากฏแตกต่างกันไป

ดังนี้

(๑) หน่วยเสียง / i / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / ɨ / และ / a / คือ

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร</u>
'คิด'	/khit/	/kɨt <sup>5</sup> /
'พริบ'	/phrɨp/	/phap <sup>5</sup> /

(๒) หน่วยเสียง / e / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / i / และ / a / หรือ / u / คือ

<u>ความหมาย</u>	<u>ภาษากรุงเทพ</u>	<u>ภาษาแพร</u>
'เย็บ'	/jɛp/	/ɨip <sup>6</sup> /
'นม'	/mɛm/	/mam <sup>5</sup> /
		หรือ /mum <sup>5</sup> /

(๓) หน่วยเสียง / e: / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / ɛ: /

คือ

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพรว
'เอว'	/ʔe:v/	/ʔɛ:w <sup>2</sup> /
'เหลว'	/leʔw/	/lɛ:w <sup>1</sup> /

(๔) หน่วยเสียง / ɛ: / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / i: /

คือ

'แพบ'	ภาษารุงเทพออกเสียงเป็น	/fɛ:p/
	ภาษาแพรวออกเสียงเป็น	/fi:p <sup>4</sup> /

๒.๓.๒ หน่วยเสียงสระกลาง

หน่วยเสียงสระกลางในภาษารุงเทพ ในภาษาแพรวปรากฏแตกต่างกันไป

ดังนี้

(๑) หน่วยเสียง / ɯ / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / i /

คือ

'ลึก'	ภาษารุงเทพออกเสียงเป็น	/sɯk/
	ภาษาแพรวออกเสียงเป็น	/sik <sup>3</sup> /

(๒) หน่วยเสียง / ɔ / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / ɯ /

คือ

'เป็ด'	ภาษารุงเทพออกเสียงเป็น	/pɔ:t/
	ภาษาแพรวออกเสียงเป็น	/pɯt <sup>5</sup> /

(๓) หน่วยเสียง / ɔ: / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / ia / คือ

'เต็ม'	ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น	/tɛ:m/
	ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น	/tiam <sup>3</sup> /

(๘) หน่วยเสียง /a/ ปรากฏเป็นหน่วยเสียง /ɛ /,  
/ɯ / และ /ɯː / เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่
'ตำ'	/tām/	/tɛm <sup>3</sup> /
'อับ' (นาม)	/ʔáp/	/ʔɛp <sup>6</sup> /
'ทั้ง'	/thǎŋ/	/tɯŋ <sup>2</sup> /
'ให้'	/hǎj/	/hɯː <sup>6</sup> /

(๙) หน่วยเสียง /aː/ ปรากฏเป็นหน่วยเสียง /ɛ /

เช่น

'แมลงสาม'	ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น	/mɛːŋ sà:p/
	ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น	/mɛːŋ <sup>2</sup> sɛp <sup>6</sup> /

### ๒.๓.๓ หน่วยเสียงสระหลัง

หน่วยเสียงสระหลังในภาษากรุงเทพฯ ในภาษาแพร่ปรากฏแตกต่างกันไป

ดังนี้

(๑) หน่วยเสียง /u/ ปรากฏเป็นหน่วยเสียง /-éː /  
และ /ua / เช่น

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่
'บูบ'	/bùp/	/beːp <sup>3</sup> /
'ผู้ เบื้อย'	/phúʔ/	/phua <sup>5</sup> /



(๒) หน่วยเสียง / uː / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / ʊː /

มีคำเดียว คือ

'สูท'	ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น	/suːt/
	ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น	/suːt <sup>3</sup> /
		หรือ /suːt <sup>3</sup> /

(๓) หน่วยเสียง / o / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / ɔ /

มีคำเดียว คือ

'วง'	ภาษากรุงเทพฯออกเสียงเป็น	/wɔŋ/
	ภาษาแพร่ออกเสียงเป็น	/wɔŋ <sup>5</sup> /
	(ใช้เฉพาะกับยางรัดของว่า /nan <sup>1</sup> wɔŋ <sup>5</sup> /	'หนังวง')

(๔) หน่วยเสียง / ɔː / ปรากฏเป็นหน่วยเสียง / eː /, / uː / หรือ / əː / คำหนึ่ง กับปรากฏเป็นหน่วยเสียง / oː / อีกคำหนึ่ง คือ

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่
'หมอบ'	/mɔːp/	/mɛːp <sup>4</sup> /
		หรือ /muːp <sup>4</sup> /
		หรือ /məːp <sup>4</sup> /
'กอม'	/kɔːp/	/koːp <sup>3</sup> /

ลักษณะการกลายเสียงของคำเอกเทศนี้ มีเหตุผลทางสัทศาสตร์ที่จะอธิบายได้ เป็นส่วนใหญ่ เสียงที่กลายหรือกร่อนไปแต่ละเสียง จะมีลักษณะทางสัทศาสตร์คล้ายคลึงกัน ความแตกต่างก็จะอยู่ที่ลักษณะการออกเสียง เช่น แตกต่างกันที่ความก้อง ไม่ก้อง แตกต่างกันที่ตำแหน่งที่เกิด ต่างกันที่ระดับหรือส่วนของคำ หรือ ต่างกันที่เสียงสั้นยาว เป็นต้น

### ๓. ประเภทคำที่มีแต่ในภาษาแพรว

คำที่มีแต่ในภาษาแพรว แยกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

- คำที่มีหน่วยเสียงเฉพาะในภาษาแพรว
- คำที่มีหน่วยเสียงทั้งในภาษากรุง เทพและภาษาแพรว

#### ๓.๑ คำที่มีหน่วยเสียงเฉพาะในภาษาแพรว

หน่วยเสียงที่มีในภาษาแพรว แต่ไม่มีในภาษากรุง เทพ คือ /p/ จึงทำให้ปรากฏคำที่ไม่มีในภาษากรุง เทพ และมีใจคำที่มีเสียงเป็นปฏิภาคกับภาษากรุง เทพด้วย จำแนกเป็น ๒ พวก คือ

##### ๓.๑.๑ คำที่มีความหมายตรงกับคำในภาษากรุง เทพ คำต่อคำ ได้แก่

/pi: <sup>4</sup> /	'แยก' (เขียว)
/pe: <sup>4</sup> /	'เกอ'
/paɟ <sup>5</sup> /	'พิสว'
/pa:t <sup>5</sup> /	'ชวน'
/pa:n <sup>6</sup> /	'เซ็ดหลาบ'
/pup <sup>6</sup> /	'จับ, ตะ'
/pum <sup>2</sup> /	'ยวง' (ขุ่น)
/pu: <sup>2</sup> /	'ไมกวด'
/pom <sup>2</sup> /	'นิม'
/pia <sup>2</sup> /	'ทำ'
/ʔaj <sup>3</sup> paŋ <sup>1</sup> /	'อะไร'

##### ๓.๑.๒ คำที่ไม่มีความหมายตรงกับคำในภาษากรุง เทพ คำต่อคำ ได้แก่

/pa:j <sup>2</sup> /	'วาง ไว้เป็นบริเวณกว้าง'
/po:t <sup>3</sup> /	'คอย ๆ หย่อนลงทุกที'



๓.๒ คำที่มีหน่วยเสียงทั้งในภาษากรุง เทพและภาษาแพรว แยกเป็น ๒ พวก คือ

๓.๒.๑ คำที่มีความหมายตรงกับคำในภาษากรุง เทพ คำต่อคำ เช่น  
 /si<sup>6</sup>/ 'สอย' (กริยาสอยผลไม้)  
 /ma<sup>3</sup>na<sup>5</sup>/ 'ลูกสมอ'

๓.๒.๒ คำที่มีความหมายไม่ตรงกับคำในภาษากรุง เทพ คำต่อคำ เช่น  
 /la:<sup>3</sup>/ 'คนละฟาก'  
 /khaw<sup>2</sup>/ 'คอย ๆ ทะจะจนเกลี้ยง'

รายการในข้อ ๓.๒.๑ และ ๓.๒.๒ นี้ มีเป็นจำนวนไม่น้อย ผู้วิจัยได้  
 แสดงไว้ท้ายบทที่ ๗ นี้ ร่วมกับรายการอื่น รวมเป็น ๔ หัวข้อ หรือ ๔ กลุ่ม คือ

- (๑) คำ ที่มีความหมายเดียวกัน ภาษาแพรวและกรุง เทพใช้คำต่างกัน
- (๒) คำ ที่ภาษากรุง เทพและภาษาแพรว มีส่วนของพยางค์เป็นปฏิภาคกับ  
 ทุกส่วน ใช้ในความหมายเหมือนหรือค่างกันมากบ้างน้อยบ้างก็ได้
- (๓) คำ ที่ในภาษากรุง เทพไร้เป็นคำซ้อน ภาษาแพรวไร้คำใดคำหนึ่งที่อยู่  
 ในคำซ้อนนั้น
- (๔) คำที่มีแต่ในภาษาแพรว คือ รายการของข้อ ๓.๒.๑ และ ๓.๒.๒

## ๑. คำที่มีความหมายเดียวกัน ภาษาแพรวและกรุงเทพฯใช้คำต่างกัน

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพรว	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพรว
'แบน'	/be:n/	/pe:p <sup>4</sup> /	/ho: <sup>3</sup> man <sup>2</sup> pe:p <sup>4</sup> / ' <u>หมั่นแบน</u> ' <sup>๕</sup>
'สร้าง'	/sâ:n/	/pe:n <sup>1</sup> /	/caŋ <sup>4</sup> maŋ <sup>5</sup> pe:n <sup>1</sup> ba:n <sup>6</sup> / ' <u>ช่างไม่สร้างบ้าน</u> '
'พยาธิ'	/phajã:t/	/pe:w <sup>5</sup> /	/khon <sup>2</sup> mi: <sup>2</sup> pe:w <sup>5</sup> pho:m <sup>1</sup> ku <sup>3</sup> khon <sup>2</sup> / ' <u>คนมีพยาธิ</u> ยอมทุกคน'
'ฉันท, เขา'	/chăn/ /khăw/	/pen <sup>4</sup> /	/pen <sup>4</sup> bo <sup>3</sup> kin <sup>1</sup> / ' <u>ฉันท(เขา)</u> ไม่กิน'
'เหมาะ, สม'	/mò?/, /sǒm/	/pə:n <sup>2</sup> /	/ten <sup>3</sup> tua <sup>1</sup> ca:t <sup>5</sup> pə:n <sup>2</sup> / ' <u>แต่งตัวเหมาะ</u> มาก'
'เกลี้ยกล่อม'	/kliãklôm/	/paw <sup>5</sup> /	/paw <sup>5</sup> hə: <sup>6</sup> pən <sup>4</sup> no:m <sup>2</sup> kha:j <sup>1</sup> ti: <sup>4</sup> / ' <u>เกลี้ยกล่อม</u> ให้เขายอมชายที่'
'กระຈາ, จัก'	/kracã:/ /cãwãk/	/pa:k <sup>4</sup> /	/pa:k <sup>4</sup> tak <sup>4</sup> ke:n <sup>1</sup> / ' <u>จัก</u> คักแกง'
'พวง, จุก, มัด'	/phuən/ /cũk/ /mãt/	/puk <sup>4</sup> /	/ho:m <sup>1</sup> tiam <sup>2</sup> sa:m <sup>1</sup> puk <sup>4</sup> / ' <u>กระเทียม</u> ๓ <u>จุก(มัด)</u> '

ความหมาย	ภาษากลาง	ภาษาเพชร	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาเพชร
'คางคก'	/kha:ŋkhók/	/pɔ:m <sup>2</sup> /	/han <sup>1</sup> pɔ:m <sup>2</sup> ŋu: <sup>3</sup> pu:n <sup>5</sup> ka <sup>3</sup> lo:ŋ <sup>6</sup> / 'เห็น <u>คางคก</u> อยู่ใ <u>ตะลาค</u> '
'นี่, นี้'	/ni: <sup>1</sup> / /ni: <sup>2</sup> /	/phe: <sup>5</sup> /	/ma: <sup>2</sup> ta:ŋ <sup>2</sup> phe: <sup>5</sup> / 'มาทาง <u>นี้</u> '
'ถึง'	/thwŋ <sup>1</sup> /	/phew <sup>1</sup> /	/paj <sup>2</sup> phew <sup>1</sup> ka:t <sup>3</sup> / 'ไป <u>ถึง</u> ตะลาค'
'ใคร'	/khraj/	/phaj <sup>1</sup> /	/phaj <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> han <sup>6</sup> / ' <u>ใคร</u> มานั้น'
'เสียวไส้'	/siǎwsâj/	/pha:n <sup>4</sup> /	/bo <sup>3</sup> di: <sup>2</sup> ?aw <sup>2</sup> pu:n <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> len <sup>4</sup> wan <sup>2</sup> / pha:n <sup>4</sup> / 'อย่าเอา <u>มัน</u> มาเล่น <u>มันเสียวไส้</u> '
'พญ'	/phôn/	/phu: <sup>3</sup> /	/?om <sup>2</sup> nà:m <sup>5</sup> phu: <sup>3</sup> saj <sup>3</sup> / ' <u>พญ</u> นำ <u>พญ</u> ไส้'
'พ้ง'	/phan/	/pho: <sup>5</sup> /	/kɔŋ <sup>3</sup> pho: <sup>5</sup> mot <sup>6</sup> / ' <u>ก</u> ดอง <u>พ้ง</u> หมก'
'บาง'	/ba:ŋ/	/phoŋ <sup>4</sup> /	/mi: <sup>2</sup> ?a <sup>3</sup> ŋaŋ <sup>1</sup> phoŋ <sup>4</sup> / 'มี <u>อะไ</u> บาง'

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพร่
'ผู้, เพราะ'	/phù? <sup>1</sup> / /krɔ̃:p/	/phɔj <sup>3</sup> /	/maj <sup>5</sup> phɔj <sup>3</sup> / 'ไม่ <u>ผู้</u> '
'ดู'	/du:/	/phɔ: <sup>3</sup> /	/phɔ: <sup>3</sup> bo <sup>3</sup> han <sup>1</sup> / 'ดู <u>ไม่</u> เห็น'
'ไถ, ถราก'	/thǎj/ /khra:t/	/phia <sup>1</sup> /	/phia <sup>1</sup> na: <sup>2</sup> / ' <u>ไถ</u> นา, <u>ถราก</u> นา'
'ฉิน'	/chín/	/tín <sup>3</sup> /	/pia? <sup>5</sup> pen <sup>1</sup> tín <sup>3</sup> / 'ทำ <u>เป็น</u> ฉิน'
'กค'	/kòt/	/tek <sup>6</sup> /	/tek <sup>6</sup> waj <sup>5</sup> kam <sup>2</sup> / ' <u>กค</u> ไว้'
'คิก' (เงิน) 'คาง' (เงิน)	/tít/ /khá:ŋ/	/ta? <sup>5</sup> /	/kho:ŋ <sup>1</sup> twŋ <sup>2</sup> mot <sup>6</sup> ni: <sup>5</sup> ta? <sup>5</sup> waj <sup>5</sup> kon <sup>3</sup> na: <sup>1</sup> / 'ของทั้งหมด <u>คิก</u> (เงิน)ไว้ <u>คาง</u> นะ'
อีก, เรือยๆ	/ʔi:k/ /ruájrúáj/	/tik <sup>6</sup> tik <sup>6</sup> /	/pia? <sup>5</sup> hem <sup>1</sup> tik <sup>6</sup> tik <sup>6</sup> / 'ทำ <u>อีก</u> เรือ <u>ย</u> ๆ'
'อุก, ปัด'	/ʔút/ /pít/	/twt <sup>6</sup> /	/twt <sup>6</sup> hu: <sup>2</sup> waj <sup>5</sup> cim <sup>3</sup> / ' <u>อุก</u> ไว้ <u>หนอย</u> '

ความหมาย	ภาษากรุงเทพ	ภาษาแพรว	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพรว
'แค' (ทาง)	/kheː/	/tɯk <sup>5</sup> /	/paj <sup>2</sup> tɯk <sup>5</sup> han <sup>4</sup> / 'ไป <u>แค</u> นั้น'
'กลี'	/khliː/	/tuːn <sup>1</sup> /	/tuːn <sup>1</sup> huː <sup>6</sup> phoː <sup>3</sup> daj <sup>6</sup> koː <sup>3</sup> / ' <u>กลี</u> ใหญ่โตใหม่'
'ฟัง'	/phin/	/teːk <sup>3</sup> /	/nan <sup>4</sup> teːk <sup>3</sup> faː <sup>1</sup> / 'นั่ง <u>ฟัง</u> มา'
'ทกลม'	/hò:k lóm/	/taːw <sup>4</sup> /	/paːŋ <sup>4</sup> diː <sup>2</sup> diː <sup>2</sup> kam <sup>2</sup> diaw <sup>2</sup> pa <sup>3</sup> taːw <sup>4</sup> / 'เกิดขึ้น <u>ทกลม</u> จะทกลม'
'อวน'	/ʔuːan/	/tuj <sup>6</sup> /	/khon <sup>2</sup> tuj <sup>6</sup> paːŋ <sup>4</sup> caː <sup>5</sup> / 'คน <u>อวน</u> เดินเรา'
'จักรับ, อาหาร'	/sámrap/ /ʔaːhāːn/	/toːk <sup>3</sup> /	/cat <sup>6</sup> toːk <sup>3</sup> leːw <sup>5</sup> paŋ <sup>2</sup> / ' <u>จักรับ</u> แล้วยัง'
'ตี, ลอ'	/tiː//lɔː/	/toːŋ <sup>2</sup> /	/doːn <sup>2</sup> toːŋ <sup>2</sup> waː <sup>4</sup> huː <sup>1</sup> paj <sup>3</sup> / ' <u>โตนลอ</u> ว่าใหญ่'
'ชัก' (ผูก)	/chát/	/thoːp <sup>3</sup> /	/ʔuː <sup>6</sup> bo <sup>3</sup> thoːp <sup>3</sup> / ' <u>ผูก</u> ไป <u>ชัก</u> '

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพว	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพว
'สั้น' (เขา)	/sân/	/kiʔ <sup>6</sup> /	/khwa:ɟ <sup>2</sup> khaw <sup>1</sup> kiʔ <sup>6</sup> / 'ควายเขา <u>สั้น</u> '
'ดัก'	/dāk/	/kət <sup>6</sup> /	/kət <sup>6</sup> waj <sup>5</sup> bo:³di:²hu:⁶ni:¹/ ' <u>ดัก</u> ไว้อาไ้หนี'
'เกาะกะ'	/kèʔkàʔ/	/kə:k <sup>4</sup> /	/kho:ŋ <sup>1</sup> man <sup>2</sup> kə:k <sup>3</sup> / 'ของมี <u>เกาะกะ</u> '
'กัน'	/kân/	/kə:ŋ <sup>6</sup> /	/ʔaw <sup>2</sup> maj <sup>5</sup> ma:²kə:ŋ <sup>5</sup> / 'เอาไม้มา <u>กัน</u> '
'ติดอาง'	/titʔa:ŋ/	/kak <sup>5</sup> /	/pa:k <sup>3</sup> kak <sup>5</sup> ʔu:⁶kan <sup>1</sup> bo:³hu:⁵liɑŋ <sup>4</sup> / 'พูด <u>ติดอาง</u> คุยกันไม่รู้เรื่อง'
'แพ'	/phé:/	/ka:n <sup>5</sup> /	/phaj <sup>1</sup> ka:n <sup>5</sup> bo:³daj <sup>6</sup> la:ŋ <sup>2</sup> wan <sup>2</sup> / 'ใคร <u>แพ</u> ไม้ไ้กรางวัล'
'งอบ'	/ŋw:p/	/kup <sup>6</sup> /	/sup <sup>6</sup> kup <sup>6</sup> / 'สวม <u>งอบ</u> '
'ฉัตร, กระจ่าง'	/lit/ /krapǎŋ/	/kok <sup>5</sup> /	/huŋ <sup>1</sup> khaw <sup>6</sup> ha:⁶kok <sup>5</sup> / ' <u>หงษา</u> หาค <u>กระจ่าง</u> ' /su:⁵khaw <sup>6</sup> ha:⁶kok <sup>5</sup> / 'ชื่อ <u>ชาว</u> หาค <u>ฉัตร</u> '



ความหมาย	ภาษารุงเทห	ภาษาแพร	ตัวอย่างการใ้คำในภาษาแพร
'คุณ, นาย' (บุรุษที่ ๒ ชาย)	/khun/ /na:j/	/khiŋ <sup>2</sup> /	/khiŋ <sup>2</sup> mi: <sup>2</sup> pi: <sup>4</sup> khi <sup>6</sup> khon <sup>2</sup> / 'นายมีพี่คน'
'ขาด'	/khla:t/	/khe? <sup>6</sup> /	/khon <sup>2</sup> khi: <sup>6</sup> khe? <sup>6</sup> kua <sup>1</sup> phi: <sup>1</sup> / 'คนที่ขาดคิ้ว'
'ออก'	/khwa:t/	/khe:w <sup>5</sup> /	/?e:w <sup>2</sup> khe:w <sup>5</sup> / 'เอาออก'
'หวง'	/huan/	/kha:ŋ <sup>1</sup> /	/pɔ: <sup>4</sup> kha:ŋ <sup>1</sup> lu:k <sup>4</sup> sa:w <sup>1</sup> / 'พ่อหวงลูกสาว'
'อิจฉา'	/?idchǎ:/	/khoz <sup>1</sup> /	/na: <sup>6</sup> di: <sup>2</sup> khoj <sup>1</sup> pen <sup>4</sup> mi: <sup>2</sup> pen <sup>2</sup> / 'นาอิจฉาเขามีเงิน'
'แคะ, ถูก' (กริยา)	/tɛ?/ /thu:k/	/ci? <sup>6</sup> /	/ci? <sup>6</sup> noj <sup>6</sup> diaw <sup>2</sup> / 'ถูก (แคะ) นิดเดียว'
'เกรง, ตีง' (พจน)	/khrên/	/cot <sup>5</sup> /	/pia? <sup>5</sup> na: <sup>6</sup> cot <sup>5</sup> / 'ทำหน้าเกรง'
'บน'	/bôn/	/com <sup>3</sup> /	/com <sup>3</sup> wan <sup>2</sup> kham <sup>4</sup> / 'บนยันงัก'

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพร์	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพร์
'โกหก' หลอก	/ko:hòk/ /lò:k/	/cu? <sup>6</sup> /	/cu? <sup>6</sup> pen <sup>4</sup> pia? <sup>5</sup> paŋ <sup>2</sup> /  ' <u>หลอก</u> (โกหก) ฉันทำไม'
'เขมขัค'	/khěmkhăt/	/be:w <sup>5</sup> /	/haw <sup>2</sup> kha:t <sup>4</sup> be:w <sup>5</sup> ku <sup>3</sup> khon <sup>2</sup> /  'เราคาด <u>เขมขัค</u> ทุกคน!'
'ประเคี้ยว'	/pradi'aw/	/but <sup>6</sup> /	/hem <sup>6</sup> but <sup>6</sup> pa <sup>3</sup> paj <sup>2</sup> /  'อีก <u>ประเคี้ยว</u> จะไป'
'ผา' (ครึ่ง)	/pha:/	/bo? <sup>6</sup> /	/bo? <sup>6</sup> ma <sup>3</sup> pa:w <sup>5</sup> /  ' <u>ผา</u> มะพร้าว'
'แห'	/hə:/	/da:ŋ <sup>2</sup> /	/caj <sup>5</sup> da:ŋ <sup>2</sup> ha: <sup>1</sup> pa: <sup>1</sup> /  ' <u>แห</u> แหปลา'
'จอง'	/co:ŋ/	/?ip <sup>5</sup> /	/pen <sup>4</sup> ?ip <sup>5</sup> waj <sup>5</sup> mə:n <sup>2</sup> le:w <sup>5</sup> /  'ฉัน <u>จอง</u> ไว้นานแล้ว'
'เหน้อย'	/nəaj/	/?it <sup>6</sup> /	/pa:ŋ <sup>4</sup> con <sup>1</sup> po: <sup>2</sup> ?it <sup>6</sup> /  'เดินจนกระทั่ง <u>เหน้อย</u> '
'ตะโกน'	/tako:n/	/?ek <sup>6</sup> / /?e:k <sup>3</sup> /	/?ek <sup>6</sup> khaw <sup>6</sup> saj <sup>3</sup> kan <sup>1</sup> /  ' <u>ตะโกน</u> เข้าใส่กัน'

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่	ตัวอย่างการเื้อคำในภาษาแพร่
'เที่ยว'	/thiaw/	/ʔɛ:w <sup>3</sup> /	/paj <sup>2</sup> ʔɛ:w <sup>3</sup> ti: <sup>4</sup> naj <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> / 'ไป <u>เที่ยว</u> ที่ <u>ไหน</u> '
'เม'	/bòm/	/ʔuk <sup>5</sup> /	/ʔuk <sup>5</sup> waj <sup>5</sup> hũ: <sup>6</sup> suk <sup>6</sup> / ' <u>เม</u> ไว้ <u>ให้</u> ลูก'
'ให้' (ทำนองบริจาค)	/hâj/	/ʔo:ŋ <sup>2</sup> /	/ʔo:ŋ <sup>2</sup> ta:n <sup>2</sup> / ' <u>ให้</u> ทาน'
'กระทง'	/krathon/	/ʔoŋ <sup>6</sup> / /ʔoŋ <sup>6</sup> /	/pip <sup>6</sup> ʔoŋ <sup>6</sup> saj <sup>3</sup> ma <sup>3</sup> tan <sup>2</sup> / ' <u>เย็บ</u> <u>กระทง</u> ใส่ <u>พรร</u> '
'(ปลา) ไหล'	/lâj/	/ʔian <sup>3</sup> /	/ke:ŋ <sup>1</sup> pa: <sup>1</sup> ʔian <sup>3</sup> ca:t <sup>4</sup> lam <sup>2</sup> / ' <u>แกง</u> ปลา <u>ไหล</u> อร่อย <u>มาก</u> '
'ปลูกปลำ'	/plùkplâm/	/mek <sup>5</sup> /	/mi: <sup>2</sup> khon <sup>2</sup> do:n <sup>2</sup> mek <sup>5</sup> / 'มี <u>คน</u> โ <u>ก</u> ม <u>ปลุก</u> ปลำ'
'ขยัก'	/khajâk/	/met <sup>6</sup> /	/met <sup>6</sup> ŋɛn <sup>2</sup> waj <sup>5</sup> su: <sup>5</sup> khon <sup>1</sup> / ' <u>ขยัก</u> เงินไว้ <u>ซื้อ</u> ของ'
'กำมะถัน'	/kammathân/	/ma:t <sup>4</sup> /	/ma:t <sup>4</sup> si: <sup>1</sup> man <sup>2</sup> lian <sup>1</sup> / ' <u>กำมะถัน</u> สี <u>มัน</u> เหลือง'

ความหมาย	ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาแพร่	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพร่
'ชวาน'	/khwǎ:n/	/muj <sup>2</sup> /	/han <sup>1</sup> <u>muj<sup>2</sup></u> wa:ŋ <sup>2</sup> waj <sup>5</sup> han <sup>5</sup> / 'เห็น <u>ชวาน</u> วางไว้นั้น'
'สนุก'	/sanɯk/	/muan <sup>4</sup> /	/pho: <sup>3</sup> naŋ <sup>1</sup> bo <sup>3</sup> <u>muan<sup>4</sup></u> sak <sup>6</sup> noj <sup>6</sup> / 'ดูหนังไม <u>สนุก</u> สักนิด'
'เกียง'	/kianŋ/	/niŋ <sup>6</sup> /	/niŋ <sup>6</sup> kan <sup>1</sup> pia? <sup>5</sup> ka:n <sup>1</sup> / ' <u>เกียง</u> กันทำงาน'
'คั้ง, เอะอะ'	/daŋ/ /?è??à?/	/nan <sup>2</sup> /	/bo <sup>3</sup> di: <sup>2</sup> <u>nan<sup>2</sup></u> / 'อย่า <u>คั้ง</u> ' (อย่า <u>เอะอะ</u> )
'รา' (นาม)	/ra:/	/naw <sup>1</sup> /	/man <sup>2</sup> pen <sup>1</sup> <u>naw<sup>1</sup></u> / 'มัน <u>เป็น</u> รา'
'เปื้อย'	/pua:j/	/naj <sup>4</sup> / /na:j <sup>4</sup> /	/ce: <sup>4</sup> hu: <sup>6</sup> man <sup>2</sup> <u>naj<sup>4</sup></u> / 'เขา <u>ใหม่</u> น <u>เปื้อย</u> '
'กระเทย' (คน)	/kratə:j/	/noŋ <sup>6</sup> /	/pen <sup>1</sup> <u>noŋ<sup>6</sup></u> mot <sup>6</sup> tuŋ <sup>2</sup> ba:n <sup>6</sup> / ' <u>เป็น</u> กระ <u>เทย</u> หมด <u>ทั้ง</u> บ้าน'
'เกอ'	/kə:/	/pe: <sup>4</sup> /	/pia? <sup>5</sup> na: <sup>6</sup> <u>pe:<sup>4</sup></u> / ' <u>ทำ</u> นา <u>เกอ</u> '
'พิสาว'	/phi:sa:w/	/paj <sup>6</sup> /	/mi: <sup>2</sup> <u>paj<sup>6</sup></u> khi <sup>6</sup> khon <sup>2</sup> / 'มี <u>พิสาว</u> กัน'

ความหมาย	ภาษากรุงเพชร	ภาษาแพะ	ตัวอย่างการใ้คำในภาษาแพะ
'ขวน'	/khuàn/	/pa:t <sup>4</sup> /	/do:n <sup>2</sup> me:w <sup>2</sup> pa:t <sup>4</sup> / ' <u>โค่นแนวขวน</u> '
'เกรง, กลัว'	/kren/	/pa:n <sup>6</sup> /	/man <sup>2</sup> pa:n <sup>6</sup> khon <sup>2</sup> thaw <sup>6</sup> / ' <u>มันกลัวคนแก่</u> '
'ยวง'	/juan/	/pum <sup>2</sup> /	/ma <sup>3</sup> nun <sup>1</sup> sam <sup>3</sup> si: <sup>3</sup> pum <sup>2</sup> / ' <u>ขุ่น ๓ - ๔ ยวง</u> '
'ทำ'	/tham/	/pia? <sup>5</sup> /	/pia? <sup>5</sup> bo <sup>3</sup> le:w <sup>5</sup> sak <sup>6</sup> tia <sup>4</sup> / ' <u>ทำไม่เสร็จสักที</u> '
'แตะ'	/tɛʔ/	/ɲen <sup>5</sup> /	/ɲen <sup>5</sup> con <sup>1</sup> sian <sup>6</sup> /. ' <u>แตะจนหมด</u> '
'โง'	/ŋô:/	/ŋa:w <sup>4</sup> /	/khon <sup>2</sup> ŋa:w <sup>4</sup> ta <sup>3</sup> an <sup>6</sup> pia? <sup>5</sup> ca <sup>3</sup> i: <sup>6</sup> / ' <u>คนโง่เท่านั้นทำอย่างนี้</u> '
'เพาะ'	/ŋǎw/	/ŋom <sup>4</sup> /	/paɯ <sup>2</sup> khon <sup>2</sup> diaw <sup>2</sup> man <sup>2</sup> ŋom <sup>4</sup> / ' <u>ไปคนเคียวมันเพาะ</u> '
'พั้ง'	/phan/	/lu? <sup>6</sup> /	/man <sup>2</sup> lu? <sup>6</sup> mot <sup>6</sup> / ' <u>มันพั้งหมด</u> '
'เสีย'	/sia/		/lu? <sup>6</sup> toŋ <sup>5</sup> ' <u>ทองเสีย</u> '

ความหมาย	ภาษารุงเทพ	ภาษาแพร์	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพร์
'ที่หลัง'	/thi:ləŋ/	/lu:n <sup>2</sup> / /ma <sup>3</sup> lu:n <sup>2</sup> /	/ma: <sup>2</sup> ma <sup>3</sup> lu:n <sup>2</sup> to:ŋ <sup>6</sup> tha: <sup>6</sup> kon <sup>3</sup> / 'มาที่ <u>หลัง</u> ของรถคอน'
'ถอน'	/tho:n/	/lok <sup>6</sup> /	/lok <sup>6</sup> pa: <sup>6</sup> hu: <sup>6</sup> mot <sup>6</sup> sa <sup>3</sup> na:m <sup>1</sup> / ' <u>ถอน</u> หญ้าให้หมดสนาม'
'วิ่ง' 'อย่าเพื่อ' 'อย่าเพิ่ง'	/ri:p/ /jə:phə: /jə:phəŋ/	/faŋ <sup>4</sup> /	/faŋ <sup>4</sup> paj <sup>2</sup> lo:ŋ <sup>2</sup> lian <sup>2</sup> / ' <u>วิ่ง</u> ไปโรงเรียน' /faŋ <sup>4</sup> paj <sup>2</sup> lo:ŋ <sup>2</sup> lian <sup>2</sup> tia <sup>4</sup> / ' <u>อย่า</u> เพิ่งไปโรงเรียนนะ'
'คุย, โม่'	/khuj/ /mɔ: /mɔ: /mɔ: /mɔ:	/fu: <sup>4</sup> /	/fu: <sup>4</sup> bo <sup>3</sup> paŋ <sup>5</sup> / ' <u>คุย</u> ไม่หยุด'
'สอย' (ผลไม้)	/səj/	/si? <sup>6</sup> /	/si? <sup>6</sup> ma <sup>3</sup> kew <sup>1</sup> hu: <sup>6</sup> cim <sup>3</sup> / ' <u>สอย</u> ฝรั่งให้หน่อย'
'เดิน' 'เกือบ'	/chiət/ /kwəp/	/siw <sup>5</sup> /	/siw <sup>6</sup> paj <sup>2</sup> / ' <u>เดิน</u> ไป' 'เกือบไป'
'สวม, ใส่'	/suəm/ /səj/	/sup <sup>6</sup> /	/sup <sup>6</sup> muak <sup>3</sup> hia <sup>1</sup> kon <sup>3</sup> / ' <u>สวม</u> หมวกเสียก่อน'
'มุง'	/mún/	/sut <sup>6</sup> /	/ka:ŋ <sup>1</sup> sut <sup>6</sup> hu: <sup>6</sup> cim <sup>3</sup> / ' <u>กาง</u> มุงให้หน่อย'

ความหมาย	ภาษารุงเทท	ภาษาแพะ	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพะ
'ปูน' 'ผสม'	/pon/ /phasǝm/	/su:n <sup>1</sup> /	/ʔaw <sup>2</sup> sa:j <sup>2</sup> kap <sup>6</sup> pu:n <sup>1</sup> su:n <sup>1</sup> kan <sup>1</sup> / 'เขาทรายกับ <u>ปูน</u> (ผสม) กัน'
'หมด'	/mǝt/	/siaŋ <sup>6</sup> /	/kin <sup>1</sup> bo <sup>3</sup> siaŋ <sup>6</sup> / <sup>๑๒</sup> 'กินไม่ <u>หมด</u> '
'ปล่อยมือ'	/plǝj mǝ:/	/sua <sup>6</sup> ʔ/	/kam <sup>1</sup> waj <sup>5</sup> bo <sup>3</sup> di <sup>2</sup> sua <sup>6</sup> ʔ/ 'ถือไว้อย่า <u>ปล่อยมือ</u> '
'เขย่า'	/khajǝw/	/suaŋ <sup>3</sup> /	/suaŋ <sup>3</sup> kaw <sup>5</sup> ma <sup>3</sup> tan <sup>2</sup> / ' <u>เขย่า</u> คนพทรา'
'กระคัง'	/kradǝŋ/	/he:ŋ <sup>1</sup> /	/ʔaw <sup>2</sup> he:ŋ <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> saŋ <sup>3</sup> pa: <sup>1</sup> ta:k <sup>3</sup> / 'เขา <u>กระคัง</u> มาใส่ปลาดาก'
'วิก'	/wit/	/ha <sup>6</sup> ʔ/	/ha <sup>6</sup> na:m <sup>5</sup> hu: <sup>6</sup> siaŋ <sup>6</sup> bo: <sup>3</sup> / ' <u>วิก</u> น้ำให้หมคบ



<sup>๑๒</sup> ส่วนวนนี้เรียกทับทิมที่แดงไม้ตัวเม็ด ถือว่าเป็นเครื่องนำโชค จะมีเงินมีทองโชกโชกไม่หมด

๒. คำที่ภาษากรุงเทพฯ และภาษาแพว มีส่วนของพยางค์เป็นปฏิภาคกัน  
ทุกส่วน ใช้ในความหมายเหมือนกันหรือต่างกันอย่างน้อยบางก็ได้

ในที่นี้จะแสดงตัวอย่างการใช้คำเฉพาะความหมายที่ต่างกัน เท่านั้น

ภาษาแพว	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/pit <sup>6</sup> /	/pit/	'ปิด'	'กินสอ' /law <sup>1</sup> pit <sup>6</sup> hm: <sup>6</sup> kam <sup>2</sup> / 'เหลากินสอให้'
/peʔ <sup>6</sup> /	/pɛʔ/	'แปะ'	'เป็นหนี้' /peʔ <sup>6</sup> waj <sup>5</sup> kon <sup>3</sup> hem <sup>1</sup> but <sup>6</sup> na <sup>3</sup> ʔaw <sup>2</sup> ma: <sup>2</sup> hm: <sup>6</sup> / 'เป็นหนี้ไว้ก่อนเดี๋ยวจะเอามาให้'
/pen <sup>6</sup> /	/pɛn/	'แป้น'	'ไม้กระดาน' /ʔaw <sup>2</sup> pen <sup>6</sup> ma: <sup>2</sup> wa: <sup>2</sup> η <sup>2</sup> pen <sup>1</sup> khua <sup>1</sup> / 'เอาไม้กระดานมาวางเป็นสะพาน'
/pe: <sup>5</sup> /	/phɛ: <sup>5</sup> /	'แพ'	(ก) 'ไท' /nok <sup>5</sup> bo <sup>3</sup> pe: <sup>5</sup> / 'ยกไม้ไท' (ข) 'ชนะ' /phaɟ <sup>1</sup> pe: <sup>5</sup> daɟ <sup>6</sup> kin <sup>1</sup> kha <sup>3</sup> nom <sup>1</sup> / 'ใครชนะได้กินขนม'



ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/pə:t <sup>3</sup> /	/pə:t	'เปิด'	<p>'ซึก'</p> <p>/hən<sup>1</sup> khon<sup>2</sup> ta:j<sup>1</sup> kua<sup>1</sup> con<sup>1</sup> pə:<sup>2</sup> na:<sup>6</sup> pə:t<sup>3</sup> mot<sup>6</sup>/</p> <p>'เห็นคนตายกลิ้งจนหน้าซึกหมด'</p>
/pa:j <sup>1</sup> /	/pla:j/	'ปลาย'	<p>'กวา'</p> <p>/sw:<sup>5</sup> ma:<sup>2</sup> twn<sup>2</sup> mot<sup>6</sup> sa:m<sup>1</sup> loj<sup>5</sup> pa:j<sup>1</sup>/</p> <p>'ข้อมาทงหมกสามรอยกวา'</p>
/put <sup>6</sup> /	/pūt/	'ปุก' (อาการเหือด)	<p>'ซาก'</p> <p>/sia:<sup>6</sup> kaw<sup>3</sup> put<sup>6</sup> mot<sup>6</sup>/</p> <p>'เดื่อเกาซากหมก'</p>
/phit <sup>6</sup> /	/phīt/	'ผิด'	<p>'โกรธ'</p> <p>/so:ŋ<sup>1</sup> khon<sup>2</sup> nan<sup>5</sup> phit<sup>6</sup> kan<sup>1</sup> mə:n<sup>2</sup> lə:w<sup>5</sup>/</p> <p>'สองคนโกรธกันนานแล้ว'</p>
/phɛ: <sup>1</sup> /	/phlɛ: <sup>1</sup> /	'แปล'	<p>'ทำโก, เปลี่ยนเรื่อง'</p> <p>/bo<sup>3</sup> tha:<sup>6</sup> ma:<sup>2</sup> phɛ:<sup>1</sup> pen<sup>4</sup> hu:<sup>5</sup> liɔŋ<sup>4</sup>/ mot<sup>6</sup> lə:w<sup>5</sup>/</p> <p>'ไม่ต้องมาทำโก ฉับเรื่องหมกแล้ว'</p>

ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/phu:n <sup>1</sup> /	/phu:n/	'ผืน'	'เป็นผืนติดกันเป็นผืน' /mu:n <sup>1</sup> khun <sup>6</sup> pen <sup>1</sup> phu:n <sup>1</sup> / 'ลมพิษขึ้นเป็นผืน'
/phap <sup>4</sup> /	/pháp/	'พื'	'กระพริบ' /pho: <sup>3</sup> te: <sup>3</sup> pho: <sup>3</sup> wa: <sup>4</sup> con <sup>1</sup> po: <sup>2</sup> bo <sup>3</sup> phap <sup>5</sup> ta: <sup>1</sup> / 'ถูกริงคู้จึงจมนไม่กระพริบตา'
/phot <sup>6</sup> /	/phòt/	'ผด'	'โผล่, ผุด, ทะลุ' /te:η <sup>2</sup> ta:η <sup>2</sup> phe: <sup>5</sup> phot <sup>6</sup> ta:η <sup>2</sup> pun <sup>5</sup> /  'แทงทางนี้ทะลุ (โผล่) ทางนั้น'
/te: <sup>2</sup> /	/the:/	'เท'	'เรือ' /te: <sup>2</sup> khua <sup>2</sup> le:w <sup>5</sup> pan <sup>2</sup> / 'เรือของแลวยัง'
/tat <sup>5</sup> /	/thát/	'ตัด'	'ตรงที่, ที่' /pu:k <sup>3</sup> tat <sup>5</sup> han <sup>6</sup> di: <sup>2</sup> le:w <sup>5</sup> / 'ปลุกตรงนั้นคือแล้ว'
/tam <sup>1</sup> /	/tám/	ตำ	'ชน' /wiη <sup>4</sup> tam <sup>1</sup> kan <sup>1</sup> hua <sup>1</sup> te:k <sup>3</sup> / 'วิ่งชนกันหัวแตก'

ภาษาแพร่	ภาษากrung เทพ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/tua <sup>1</sup> /	/tua/	'ตัว'	(ก) 'ตัว' /su: <sup>5</sup> tua <sup>1</sup> waj <sup>5</sup> pho: <sup>3</sup> nan <sup>1</sup> / 'ชื่อ <u>ตัว</u> ไว้ <u>คู้</u> หนึ่ง' (ข) 'เซอ, คุณ' (สรรพนามบุรุษที่ ๒) /tua <sup>1</sup> su: <sup>5</sup> ma: <sup>2</sup> khi <sup>3</sup> an <sup>2</sup> / ' <u>เซอ</u> ชื่อ <u>มา</u> ก่อน'
/tha: <sup>6</sup> /	/tha: <sup>6</sup> /	'ถา'	'ตอง' (ใช้ในความปฏิเสธกับคำว่า 'มี') /bo <sup>3</sup> tha: <sup>6</sup> ma: <sup>2</sup> pim <sup>5</sup> / 'ไม่ <u>ตอง</u> มายิม'
/tho:k <sup>3</sup> /	/tho: <sup>3</sup> k/	'ดอก'	'เท' /nam <sup>5</sup> wa: <sup>1</sup> man <sup>2</sup> sia <sup>1</sup> tho: <sup>3</sup> khwa: <sup>6</sup> hia <sup>1</sup> to? <sup>5</sup> / 'น้ำหวานมันเสีย <u>เท</u> พึ่งเสียเดอะ'
/caw <sup>6</sup> /	/caw/	'เจ้า'	'คำลงท้ายเทียบไต่กับ <u>อะ</u> ' /ma: <sup>2</sup> le:w <sup>5</sup> caw <sup>6</sup> / 'มา <u>แล้วอะ</u> '
/ca:t <sup>4</sup> /	/cha: <sup>4</sup> t/	'ชาก, ชาติ'	'เหลือเกิน' (ขยายความ) /khon <sup>2</sup> ca:t <sup>4</sup> nak <sup>5</sup> / 'คน <u>เยอะ</u> เหลือ <u>เกิน</u> '

ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/cu:p <sup>3</sup> /	/cù:p/	'จูบ'	'ลูก' /kin <sup>1</sup> nam <sup>5</sup> khen <sup>1</sup> ?at <sup>6</sup> ton <sup>5</sup> <u>cu:p<sup>3</sup></u> ?aw <sup>2</sup> /  'กินน้ำแข็งกตของ <u>ลูก</u> เขา'
/coŋ <sup>6</sup> /	/cõŋ/	'จอง'	'รวม' /phia <sup>3</sup> fon <sup>1</sup> tok <sup>6</sup> ?aw <sup>2</sup> <u>coŋ<sup>6</sup></u> pai <sup>2</sup> to:j <sup>2</sup> na: <sup>1</sup> /  'เพื่อ <u>ฝน</u> คก <u>เขา</u> รวมไป <u>กายนะ</u> '
/co:t <sup>3</sup> /	/co:t/	'จอก'	'จรก, ตึก, ตอ' /ba:n <sup>6</sup> <u>co:t<sup>6</sup></u> kan <sup>1</sup> loj <sup>2</sup> ma: <sup>2</sup> to:j <sup>2</sup> kan <sup>1</sup> /  'บ้าน <u>ตึก</u> กัน <u>เคย</u> มา <u>ควย</u> กัน'
/ken <sup>3</sup> /	/kèn/	'แกน'	'ผล, ลูก' (ลักษณะนาม) /ma <sup>3</sup> pa:w <sup>5</sup> sa:m <sup>1</sup> <u>ken<sup>3</sup></u> /  'มะพร้าว <u>สาม</u> <u>ผล</u> '
/ke:n <sup>5</sup> /	/khé:n/	'แค่น'	'ฝืด, คืด' /kin <sup>1</sup> khaw <sup>6</sup> <u>ke:n<sup>5</sup></u> kho: <sup>2</sup> him <sup>2</sup> ta:j <sup>1</sup> /  'กิน <u>ข้าว</u> <u>ฝืด</u> คอ <u>เกือบ</u> ตาย'

ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/kɯŋ <sup>3</sup> /	/kɯŋ/	'กิง'	<p>'แอน, งอน'</p> <p>/do:n<sup>2</sup> la<sup>3</sup> ʔon<sup>3</sup> kɯŋ<sup>3</sup> kon<sup>6</sup> saɯ<sup>3</sup>/</p> <p>'โตนเค็กแอนกนใส่'</p> <p>/kon<sup>6</sup> kɯŋ<sup>3</sup>/</p> <p>'กนแอน' (กนงอน)</p>
/kat <sup>5</sup> /	/khat/	'คัก'	<p>'จุก, แนน'</p> <p>/kin<sup>1</sup> con<sup>1</sup> pɔ:<sup>2</sup> kat<sup>5</sup> tɔ:<sup>5</sup>/</p> <p>'กินจนกระทั่งแนนนทอง'</p>
/kaw <sup>5</sup> /	/kháw/	'เคา'	<p>(ก) 'คณ' (คณไม้)</p> <p>/pu:k<sup>3</sup> kaw<sup>5</sup> maj<sup>5</sup>/</p> <p>'ปลูกคณไม้'</p> <p>(ข) 'ฮุก, เคาแมว' (นก)</p> <p>/ta<sup>3</sup> khɯ:n<sup>2</sup> han<sup>1</sup> nok<sup>5</sup> kaw<sup>5</sup>/</p> <p>'เมื่อคณเห็นนกฮุก'</p>
/kok <sup>6</sup> /	/kòk/	'กก'	<p>(ก) 'สับ, คัก, ผา'</p> <p>/kok<sup>6</sup> fɯ:n<sup>2</sup> waj<sup>5</sup> kɔ:<sup>3</sup> faj<sup>2</sup>/</p> <p>'ผาฟันไวกอไฟ'</p> <p>/phaj<sup>2</sup> kok<sup>6</sup> kaw<sup>5</sup> maj<sup>5</sup>/</p> <p>'ใครคักคณไม้'</p> <p>/khaj<sup>4</sup> kok<sup>6</sup> ka<sup>3</sup> du:k<sup>3</sup> mu:<sup>1</sup> tɔŋ<sup>5</sup> caj<sup>5</sup></p> <p>mi:t<sup>4</sup> paj<sup>3</sup> paj<sup>3</sup>/</p> <p>'อยากสับกระดูกหมูของไหม้คใหญ่ ๆ'</p>

ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/kok <sup>5</sup> /	/kɔ̌k/	'กอก'	'ดิตร, กระจ่อง' (เครื่องตวง) /sɯ: <sup>5</sup> ma <sup>3</sup> pɔm <sup>2</sup> si: <sup>3</sup> kok <sup>5</sup> / ' <u>ชื้อมะยมสี่ดิตร</u> (กระจ่อง)'
/kɔ:p <sup>3</sup> /	/krɔ̌:p	'กรอบ'	'ใหม้อทั้งสองกวาดและกวาดขึ้นมา' /kɔ:p <sup>3</sup> khi: <sup>6</sup> hɔ̌ <sup>5</sup> saɯ <sup>3</sup> khəŋ <sup>3</sup> / ' <u>กรอบขะใส่เซง</u> '
/khi: <sup>6</sup> tɔ: <sup>4</sup> /	/khi: <sup>6</sup> thɔ: <sup>4</sup> /	'ชื้อเทอ'	'เส่มหะ' /khi: <sup>6</sup> tɔ: <sup>4</sup> kham <sup>1</sup> kho: <sup>2</sup> / ' <u>เส่มหะคิคคอ</u> '
/khe: <sup>1</sup> /	/khɛ̌:/	'เข'	'บังคับ' /khe: <sup>1</sup> hu: <sup>6</sup> pia <sup>2</sup> con <sup>1</sup> lɛ:p <sup>5</sup> / ' <u>บังคับให้ทำงานเสร็จ</u> '
/khe:p <sup>4</sup> /	/khɛ̌:p/	'แคบ'	'คำลิ่ง' (ผัก) /kɛp <sup>6</sup> phak <sup>6</sup> khe:p <sup>4</sup> ti: <sup>4</sup> kaw <sup>5</sup> hua <sup>5</sup> /  'ไปเก็บผัก <u>คำลิ่ง</u> ที่รว'
/kham <sup>1</sup> /	/khǎm/	'ขำ'	'คา' (กริยา) /cũk <sup>6</sup> kham <sup>1</sup> pa:k <sup>3</sup> khuat <sup>3</sup> / ' <u>จุกควปากขวด</u> '

ภาษาแพร่	ภาษารุงเทย	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/kham <sup>4</sup> /	/khâm/	'กำ'	'ขมเหง, รังแก' /bo <sup>3</sup> di: <sup>2</sup> kham <sup>4</sup> la <sup>3</sup> ʔon <sup>3</sup> / 'อย่า <u>รังแก</u> เด็ก'
/khan <sup>2</sup> /	/khan/	'คัน'	'ถ่า, ทาก' /khan <sup>2</sup> bo <sup>3</sup> paj <sup>2</sup> hm: <sup>6</sup> bo:k <sup>3</sup> wøj <sup>2</sup> wøj <sup>2</sup> /  ' <u>ถ่า</u> ไม่ไปไหนอีกเร็ว ๆ'
/khiaw <sup>2</sup> /	/khiaw/	'เคี้ยว'	'รังควาน, แหย, บุง' /bo <sup>3</sup> di: <sup>2</sup> ma: <sup>2</sup> khiaw <sup>2</sup> pa <sup>3</sup> pia <sup>5</sup> ka:n <sup>1</sup> /  ' <u>อย่ามาบุง</u> จะทำงาน'
/khuap <sup>4</sup> /	/khuap/	'ควม'	'ข้าวเกรียบขาว' /piŋ <sup>6</sup> khaw <sup>6</sup> khuap <sup>4</sup> / ' <u>ปิ้งข้าวเกรียบขาว</u> '
/bup <sup>6</sup> /	/bup/	'บุบ'	'ทุบ, ตี' /kha <sup>3</sup> mo:j <sup>2</sup> bup <sup>6</sup> hua <sup>1</sup> caw <sup>6</sup> khə:ŋ <sup>1</sup> ba:n <sup>6</sup> /  ' <u>ขโมยทุบ</u> หัวเจ้าของบ้าน'

ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมายเหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/daŋ <sup>2</sup> /	/daŋ/	'คัง'	'จุมก' /pen <sup>1</sup> wat <sup>6</sup> kat <sup>5</sup> daŋ <sup>2</sup> / 'เป็นหวัดคังจุมก'
/da: <sup>2</sup> /	/da:/	'ตา'	'จัก' (กริยา) /da: <sup>2</sup> khua <sup>2</sup> le:w <sup>5</sup> naŋ <sup>2</sup> / 'จักของแลวยัง'
/diat <sup>3</sup> /	/dmat/	'เคือก'	'ตอย' (แมลง) /phe:ŋ <sup>6</sup> diat <sup>3</sup> cep <sup>6</sup> na <sup>3</sup> ta:j/ <sup>๕</sup> 'ผึ้งตอยเจิมจะตาย'
/ʔap <sup>6</sup> /	/ʔap/	'อับ'	'กลอง' /ʔaw <sup>2</sup> kha <sup>3</sup> nom <sup>1</sup> saj <sup>3</sup> ʔap <sup>6</sup> / 'เอาขนมใส่กลอง'
/ʔaw <sup>2</sup> /	/ʔaw/	'เอา'	'ไคเสีย' /bo <sup>3</sup> na: <sup>6</sup> paj <sup>2</sup> ʔaw <sup>2</sup> kan <sup>1</sup> / 'ไมนาไปไคเสียตัน'
/ʔo:n <sup>3</sup> /	/ʔo:n/	'อน'	'เมื่อย, เหนื่อย' /ʔo:n <sup>3</sup> kheŋ <sup>4</sup> ʔo:n <sup>3</sup> kha: <sup>1</sup> con <sup>1</sup> po: <sup>2</sup> / na:ŋ <sup>4</sup> bo: <sup>3</sup> ʔo:k <sup>3</sup> / 'เมื่อยแขน เมื่อยขาจนกระทั่งก้าวไม่ออก'



ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมายเหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/ʔɔj <sup>1</sup> /	/ʔɔj/	'ออย' (เหลือง)	(ณ) 'น้อย, บางมากเพราะร่วง' /ke: <sup>3</sup> pen <sup>1</sup> khaj <sup>6</sup> con <sup>1</sup> po: <sup>2</sup> phom <sup>1</sup> ʔɔj <sup>1</sup> / 'แกเป็นไซจนม (ร่วง)บาง'
/mi: <sup>2</sup> /	/mi:/	'มี'	'รำรวย' /pen <sup>1</sup> khon <sup>2</sup> mi: <sup>2</sup> ca:t <sup>4</sup> sa <sup>3</sup> ba:j <sup>2</sup> / 'เป็นคนรำรวยแสนสบาย'
/me:k <sup>4</sup> /	/me:k	'เมฆ'	'คันคิงสูง ๆ, กำแพงคิง' /to:n <sup>1</sup> na:m <sup>5</sup> thuam <sup>6</sup> na:m <sup>5</sup> su:ŋ <sup>1</sup> phew <sup>1</sup> me:k <sup>4</sup> / 'ต่อนำทมน้ำสูงถึงกำแพงคิง'
/men <sup>4</sup> /	/mɛn/	'แมน'	'ไซ, ถูก' /men <sup>4</sup> le:w <sup>5</sup> / 'ไซแล้ว' (ถูกแล้ว)
/mə:n <sup>2</sup> /	/mə:n/	'เมน'	'นาน' /pu: <sup>3</sup> mə:n <sup>2</sup> lam <sup>5</sup> paj <sup>2</sup> / 'อยู่นานเกินไป'
/ma:n <sup>2</sup> /	/ma:n/	'มาร'	'ทอง, มีทอง' /hu: <sup>6</sup> khon <sup>2</sup> ma:n <sup>2</sup> naŋ <sup>4</sup> tə? <sup>5</sup> pen <sup>4</sup> it <sup>6</sup> / 'ให้คนทองนั่งเถอะเขาเหนื่อย'

ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/mia <sup>2</sup> /	/mia/	'เมีย'	'กลับ' (บ้าน) /faŋ <sup>4</sup> mia <sup>2</sup> ba:n <sup>6</sup> tia <sup>4</sup> na:1/ 'อย่าเพิ่งกลับบ้านเลยนะ'
/na:1/	/na:/	'หนา'	'นะ' (กำลังหายใจ) /?aw <sup>2</sup> pha:6 ba:ŋ <sup>2</sup> na:1/ 'เอาผ้ามางนะ'
/num <sup>3</sup> /	/num/	'หนุม'	'ออน' /faŋ <sup>4</sup> kep <sup>6</sup> tia <sup>4</sup> man <sup>2</sup> paŋ <sup>2</sup> num <sup>3</sup> / 'อย่าเพิ่งเก็บมันยังออน'
/nuaj <sup>3</sup> /	/nuaj/	'หน่วย'	'ผล, ลูก' /ma <sup>3</sup> na:w <sup>2</sup> ha:6 nuaj <sup>3</sup> / 'มะนาวทาผล' * ไซ้เป็นบางครั้ง ปกติไซ้ /ken <sup>3</sup> /
/ŋiw <sup>5</sup> /	/ŋiw/	'จิว'	'นูน' /kep <sup>2</sup> ŋiw <sup>5</sup> ma:2 pat <sup>5</sup> mo:n <sup>1</sup> / 'เอาหนุนมาขัดหมอน'
/wen <sup>4</sup> /	/wɛn/	'แวน'	'กระจก' /naŋ <sup>4</sup> pe:ŋ <sup>2</sup> wen <sup>4</sup> wan <sup>4</sup> kham <sup>4</sup> / 'นั่งสองกระจกวันยังคำ'

ภาษาเพชร	ภาษารุงเท	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/waw <sup>4</sup> /	/wāw/	'วาว'	'หลอ' /khiaw <sup>6</sup> waw <sup>4</sup> / 'พันหลอ'
/ho:ŋ <sup>5</sup> /	/ro:ŋ/	'ร็อง'	'เรียก' /ho:ŋ <sup>5</sup> pia <sup>5</sup> naŋ <sup>1</sup> / 'เรียกทำไม'
/luk <sup>5</sup> /	/lúk/	'ลุก'	'จาก' /luk <sup>5</sup> naj <sup>2</sup> wiaŋ <sup>2</sup> ma: <sup>2</sup> / 'จากในเมืองมา'
/lum <sup>4</sup> /	/lóm/	'ลุ่ม'	'ใต้, ลาง' /pu: <sup>3</sup> ta:ŋ <sup>2</sup> lum <sup>4</sup> pun <sup>5</sup> / 'อยู่ข้าง <u>ลาง</u> โนน'
/lia <sup>1</sup> /	/lǎa/	'เหลื่อ'	'แถม' /han <sup>1</sup> su: <sup>5</sup> nak <sup>5</sup> lo: <sup>2</sup> hw: <sup>6</sup> lia <sup>1</sup> paj <sup>2</sup> ca:t <sup>4</sup> nak <sup>5</sup> / 'เห็น <u>ซ้อ</u> มากเลยให้ <u>แถม</u> ไปคั้งเขอะ'
/su: <sup>4</sup> /	/su: <sup>4</sup> /	'ซื่อ'	'ตรง' /pia? <sup>5</sup> tua <sup>1</sup> su: <sup>4</sup> / 'ทำ <u>ตัว</u> ตรง'

ภาษาแพร่	ภาษารุงเท	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใช้คำ
/sa:p <sup>3</sup> /	/sa:p/	'สาม'	<p>'กระต๊อบ'</p> <p>/sa:p<sup>1</sup>daŋ<sup>2</sup>lam<sup>5</sup>paj<sup>2</sup>kam<sup>2</sup>diaw<sup>2</sup> khon<sup>2</sup>ʔə:n<sup>3</sup>pa<sup>3</sup>daj<sup>6</sup>pin<sup>2</sup>/</p> <p>'กระต๊อบคังเกินไปเดี๋ยวกคนอื่นจะไถยีน'</p>
/su: <sup>6</sup> /	/su:/	'สู้'	<p>'ดีใจจนออกหน้าออกตา'</p> <p>/pen<sup>4</sup>su:<sup>6</sup>kwə:n<sup>5</sup>mi:<sup>2</sup>khon<sup>2</sup>bo:k<sup>3</sup> wa:<sup>4</sup>pa:m<sup>2</sup>/</p> <p>'เชอดีใจจนออกหน้าออกตาเพราะมีคน บอกวาสวย'</p>
/sot <sup>6</sup> /	/sɔt/	'สอก'	<p>'สอก, โฉล'</p> <p>/sot<sup>6</sup>ta:ŋ<sup>2</sup>sa:j<sup>5</sup>kam<sup>2</sup>ta:ŋ<sup>2</sup>khwa:<sup>1</sup> kam<sup>2</sup>/</p> <p>'โฉลทางซ้ายที่ทางขวาที่'</p>
/sɔ:t <sup>3</sup> /	/sɔ:t/	'สอก'	<p>'กวาด' (ตา)</p> <p>/sɔ:t<sup>3</sup>ta:<sup>1</sup>pho:<sup>5</sup>hu:<sup>6</sup>mot<sup>6</sup>phia<sup>3</sup>pa?<sup>6</sup>/</p> <p>'กวาดตาให้ทั่ว (หมก) เมื่อพบ'</p>
/suak <sup>3</sup> /	/suak/	สวก (กำขยาย)	<p>'คู'</p> <p>/khon<sup>2</sup>ʔa<sup>3</sup>paŋ<sup>1</sup>suak<sup>3</sup>pa<sup>6</sup>thu:<sup>5</sup>/</p> <p>'คนอะไรคูะมัด'</p>

ภาษาแพร่	ภาษากรุงเทพฯ	ความหมาย เหมือน	ความหมายต่างและตัวอย่างการใ้คำ
/hi: <sup>1</sup> /	/hi: <sup>1</sup> /	'ของลับหญิง'	<p>'แผ่นหนัง ที่ยักยางสอง เส้นของหนังสัตว์'</p> <p>/hi:<sup>1</sup>koŋ<sup>1</sup>ʔan<sup>2</sup>ni:<sup>5</sup>khɛŋ<sup>1</sup>lam<sup>5</sup>paj<sup>2</sup>/</p> <p>'แผ่นหนังของหนังสัตว์อันนี้แข็งเกินไป'</p>
/hem <sup>1</sup> /	/thɛ:m <sup>1</sup> /	'แถม'	<p>'อีก'</p> <p>/ʔu:<sup>6</sup>hem<sup>1</sup>kam<sup>2</sup>ta<sup>3</sup>ki:<sup>6</sup>bo<sup>3</sup>tan<sup>2</sup>fan<sup>2</sup>/</p> <p>'พูดอีกทีก็ไม่ทันฟัง'</p>
/ha: <sup>2</sup> /	/ha: <sup>2</sup> /	'ฮา'	<p>'ผม, เภา, กั้น' (สรรพนามบุรุษที่ ๑)</p> <p>/ha:<sup>2</sup>han<sup>1</sup>mɔ:n<sup>2</sup>lɛ:w<sup>5</sup>/</p> <p>'กั้น เห็นนานแล้ว'</p> <p>* ใจคู่กับ /khɪŋ<sup>2</sup>/</p>
/hua <sup>1</sup> /	/hũa/ <sup>1</sup>	'หัว'	<p>'เล่ม' (ลักษณนาม)</p> <p>/nan<sup>1</sup>su:<sup>1</sup>so:<sup>1</sup>hũa<sup>1</sup>/</p> <p>'หนังสือสองเล่ม'</p>

๓. คำที่ในภาษากรุงเพ็ใช้เป็นคำซ้อนหรือคำเกี่ยวก็ได้ ภาษาแพร่ใช้คำใด  
คำหนึ่งที่อยู่ในคำซ้อนนั้น ในลักษณะคำเกี่ยว ๆ

ภาษากรุงเพ็ และความหมาย	ภาษาแพร่ และความหมาย	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพร่
/peːt pɿan/ 'แปดเป็ด'	/peːt <sup>3</sup> / 'ปาย, ทำเประ'	/phaj <sup>1</sup> aw <sup>2</sup> khiː <sup>6</sup> peː <sup>6</sup> maː <sup>2</sup> peːt <sup>3</sup> faː <sup>1</sup> / 'ใครเอาโคลนมา <u>ปาย</u> ผา'
	/pian <sup>6</sup> / 'เป็ด'	/faː <sup>1</sup> pian <sup>6</sup> khiː <sup>6</sup> poː <sup>6</sup> / 'ผา <u>เป็ด</u> โคลน'
/prəʔ pɿan/ 'เประเป็ด'	/peː <sup>6</sup> / 'โคลน'	/khiː <sup>6</sup> peː <sup>6</sup> tem <sup>1</sup> baːn <sup>6</sup> / ' <u>โคลน</u> เพิ่มบ้าน'
	/pheː <sup>5</sup> / 'เป็ด, เประ'	/baːn <sup>6</sup> pheː <sup>5</sup> ca <sup>3</sup> daj <sup>2</sup> boː <sup>3</sup> thuː <sup>1</sup> / 'บ้าน <u>เประ</u> ทำไมไม่ดู'
/phátwiː/ 'พัค'	/wiː <sup>2</sup> / 'พัค'	/wiː <sup>2</sup> heːŋ <sup>2</sup> heːŋ <sup>2</sup> diaw <sup>2</sup> faj <sup>2</sup> pa <sup>3</sup> dap <sup>6</sup> hia <sup>1</sup> / 'พัคแรง ๆ เกี่ยวไฟจะ <u>คัม</u> เสีย'
/thoːŋ kham /	/kham <sup>2</sup> / 'ทอง'	/pen <sup>4</sup> soːp <sup>4</sup> weːn <sup>1</sup> kham <sup>2</sup> / 'ฉันชอบแหวน <u>ทอง</u> '

ภาษากรุงเทพฯ และความหมาย	ภาษาแพร่ และความหมาย	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพร่
/ch̥iːtcaːŋ/ 'จืดจาง'	/caːŋ <sup>1</sup> / 'จืด'	/keːŋ <sup>1</sup> caːŋ <sup>1</sup> lam <sup>5</sup> paj <sup>2</sup> tiam <sup>3</sup> kia <sup>1</sup> hem <sup>1</sup> noj <sup>5</sup> / 'แกง <u>จืด</u> เกินไปเต็มเกลืออีกนิด'
/kɔŋklaːŋ/ 'กึ่งกลาง'	/kɔŋ <sup>3</sup> / 'กลาง, ครึ่ง'	/beŋ <sup>3</sup> kɔŋ <sup>3</sup> / 'แบ่ง <u>ครึ่ง</u> '
/khətlaːp/ 'เข้กหลาย'	/khət <sup>6</sup> / 'เสี้ยว'	/khət <sup>6</sup> khiaw <sup>6</sup> non <sup>5</sup> kin <sup>1</sup> ma <sup>3</sup> khaːm <sup>1</sup> dip <sup>6</sup> / ' <u>เสี้ยว</u> พื้นเพราะกินมะขามคึบ'
	/laːp <sup>3</sup> / 'เข้ก, หลากจำ'	/doːn <sup>2</sup> tiː <sup>1</sup> leːw <sup>5</sup> pa <sup>3</sup> laːp <sup>3</sup> koː <sup>3</sup> / 'โหนดี้แล้วจะ <u>เข้ก</u> ใหม่'
	/khət <sup>6</sup> / 'เมือย'	/paːŋ <sup>4</sup> nak <sup>5</sup> khət <sup>6</sup> khaː <sup>1</sup> teː <sup>5</sup> naː <sup>1</sup> / 'เกิดมาก <u>เมือย</u> ขำจริง ๆ นะ'
	/khət <sup>6</sup> / 'แปลก'	/khət <sup>6</sup> khon <sup>2</sup> a <sup>3</sup> paŋ <sup>1</sup> boː <sup>3</sup> huː <sup>5</sup> / ' <u>แปลก</u> คนอะไรไม่รู้'
/khəːtwin/ 'ชาควีน'	/win <sup>4</sup> / 'ชาด' (แหวง)	/ka <sup>3</sup> daːt <sup>3</sup> man <sup>2</sup> win <sup>4</sup> mot <sup>6</sup> / 'กระดามัน <u>ชาด</u> หมด'

ภาษากรุงเทพฯ และความหมาย	ภาษาแพร์ และความหมาย	ตัวอย่างการใช้คำในภาษาแพร์
/khrām khrɔ̃ʔ/ 'ครว้ครว้'	/khrɔ̃ʔ <sup>5</sup> / 'ไม่ทันสมัย, ทามาก'	/khrɔ̃ʔ <sup>5</sup> lam <sup>5</sup> paj <sup>2</sup> bo:ʔ <sup>3</sup> khaj <sup>4</sup> ʔu:ʔ <sup>6</sup> to:ʔ <sup>2</sup> / ' <u>ทามาก</u> เกินไปไม่อยากพูดคุย'
/bɛ̃ŋpan/ 'แบงบัน'	/pan <sup>1</sup> / 'แบง'	/pān <sup>1</sup> hu:ʔ <sup>6</sup> pōn <sup>4</sup> cim <sup>3</sup> / ' <u>แบง</u> ให้เขาบาง'
/we:t lɔ̃:m/ 'แวกดอม'	/we:t <sup>4</sup> / 'ลอม, รอม'	/pu:k <sup>3</sup> kaw <sup>5</sup> maj <sup>5</sup> we:t <sup>4</sup> ba:n <sup>6</sup> / 'ปลูกต้นไม้ <u>ลอม</u> บาน'
/ja:ŋkǎ:w/ 'ย่างกาว'	/pa:ŋ <sup>4</sup> / 'เกิน'	/pa:ŋ <sup>4</sup> paj <sup>2</sup> kam <sup>2</sup> diaw <sup>2</sup> / ' <u>เกิน</u> ไปเคี้ยวเคี้ยว'
/sɔ̃ʔha:ʔ/ 'เสาะหา'	/sɔ̃ʔ <sup>5</sup> / 'หา'	/sɔ̃ʔ <sup>5</sup> bo:ʔ <sup>3</sup> pa:ʔ <sup>6</sup> / ' <u>หา</u> ไม่พบ'



## ๘. คำที่มีแต่ในภาษาแพร่ (จากข้อ ๓.๒.๑ และ ๓.๒.๒ บทนี้)

คำ	ความหมาย	ตัวอย่าง
/pon <sup>3</sup> /	'ใส่หรือหย่อนลงที่แคบ'	/jib <sup>6</sup> co:n <sup>5</sup> pon <sup>3</sup> coŋ <sup>4</sup> / 'หยิบวรรณ <u>หย่อนลง</u> ของ'
/po:ɟ <sup>2</sup> /	'เรียงงานทำ <u>มูล</u> ลงประเภทหนึ่ง'	/ŋa:n <sup>2</sup> po:ɟ <sup>2</sup> ba:n <sup>6</sup> po:liar <sup>5</sup> / 'งาน <u>ทำมูล</u> ลงบ้านพอเลี้ยง'
/phuj <sup>4</sup> /	'เปื้อน <u>จน</u> '  'ปน <u>แดง</u> เป็น <u>ดิน</u> '	/pha: <sup>6</sup> kaw <sup>3</sup> con <sup>1</sup> po: <sup>2</sup> phuj <sup>4</sup> le:w <sup>5</sup> /  ' <u>ผ้า</u> เกา <u>จน</u> <u>เปื้อน</u> แล้ว'  /tam <sup>1</sup> kuŋ <sup>6</sup> ke:ŋ <sup>6</sup> hu: <sup>6</sup> phuj <sup>4</sup> / ' <u>คำ</u> ก <u>ง</u> ห <u>ง</u> ใ <u>ห</u> ใ <u>ปน</u> '
/phiak <sup>5</sup> /	' <u>ล</u> อ <u>ว</u> า <u>เ</u> น <u>เ</u> น <u>ค</u> ว <u>า</u> ก <u>ั</u> น, จับ <u>ค</u> ู <u>ใ</u> ห  ' <u>ใ</u> ห <u>ก</u> ับ <u>ค</u> ำ <u>ว</u> า <u>ใ</u> ห'	/bo: <sup>3</sup> di: <sup>2</sup> phiak <sup>5</sup> saj <sup>3</sup> kan <sup>1</sup> kam <sup>2</sup> diaw <sup>2</sup> pa <sup>3</sup> pen <sup>1</sup> te: <sup>5</sup> /  ' <u>อ</u> ย <u>า</u> <u>ล</u> อ <u>ว</u> า <u>เ</u> น <u>เ</u> น <u>ค</u> ว <u>า</u> ก <u>ั</u> น <u>ใ</u> ห <u>ใ</u> ว <u>า</u> จะ <u>เ</u> น <u>เ</u> น <u>จ</u> ริง'
/phiaw <sup>6</sup> /	'ทำ <u>ก</u> ว <u>า</u> ม <u>สะ</u> อ <u>า</u> ด, ทำ <u>ใ</u> ห <u>ใ</u> เ <u>ก</u> เ <u>ย</u> น, ใ <u>เ</u> ก <u>เ</u> ม <u>ใ</u> ห <u>ใ</u> ห <u>ว</u> ก'	/phiaw <sup>6</sup> na: <sup>6</sup> hu: <sup>6</sup> mot <sup>6</sup> na: <sup>1</sup> / ' <u>ทำ</u> ห <u>ว</u> ย <u>า</u> ใ <u>ห</u> ใ <u>เ</u> ก <u>เ</u> ย <u>น</u> ใ <u>ห</u> ห <u>ว</u> ค'  /pliaw <sup>6</sup> ho:ŋ <sup>6</sup> ni: <sup>5</sup> to:ɟ <sup>2</sup> na: <sup>1</sup> / ' <u>ใ</u> เ <u>ก</u> เ <u>ย</u> น <u>ใ</u> ห <u>ใ</u> ห <u>ว</u> น <u>ะ</u> '

คำ	ความหมาย	ตัวอย่าง
/phua <sup>5</sup> /	'เสีย, มจกใจไม่ไถ่แล้ว หรือไม่มีใครอยากใจแล้ว'	/pa: <sup>4</sup> ni: <sup>5</sup> phua <sup>5</sup> lɔ: <sup>5</sup> w <sup>5</sup> / 'แม่คนนี้เสียแล้ว' (หมายถึงเสียเรื่อง ผู้ชาย)
/ta <sup>5</sup> /	'ติดหนั้วกอน, ก้างไวกอน'	/ta <sup>5</sup> waj <sup>5</sup> sak <sup>6</sup> so: <sup>1</sup> sa:m <sup>1</sup> wan <sup>2</sup> / 'ติดไว้สักสองสามวัน'
/ta: <sup>1</sup> /	'สมมติ, หาก'	/ta: <sup>1</sup> wa: <sup>4</sup> bo <sup>3</sup> mi: <sup>2</sup> phaj <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> / 'สมมติว่าไม่มีใครมา'
/to <sup>6</sup> /	'พูดจาดอให้ทำตาม'  ไว้กับคำว่า /nam <sup>5</sup> / เป็นคำนาม	/to <sup>6</sup> waj <sup>5</sup> cuaj <sup>4</sup> pia <sup>5</sup> ka:n <sup>1</sup> /  'พูดจาวางยทำงาน' /do: <sup>2</sup> nam <sup>5</sup> to <sup>6</sup> / 'โดนพูดจาดอ'
/tia <sup>5</sup> /	'นี่ ๆ เหมือนจะละ'	/man <sup>2</sup> tia <sup>5</sup> lam <sup>5</sup> paj <sup>2</sup> / 'มันนี่เกินไป'
/the:p <sup>3</sup> /	'เป็นแผนหนา'	/han <sup>3</sup> cin <sup>5</sup> pen <sup>1</sup> the:p <sup>3</sup> / 'เห็นเนื้อเป็นแผนหนา'

คำ	ความหมาย	ตัวอย่าง
/ci: <sup>1</sup> /	'คอกหมู, ยังเป็น คอกหมูอยู่'	/ci: <sup>1</sup> do:k <sup>3</sup> ku <sup>3</sup> la:p <sup>3</sup> / 'คอกหมูของคอกหมูหลาย'
/cot <sup>5</sup> /	'เครื่อง' (สีหน้า)	/pia? <sup>5</sup> na: <sup>6</sup> cot <sup>5</sup> na: <sup>6</sup> di: <sup>2</sup> kua <sup>1</sup> / 'ทำหน้าที่เครื่องนาถั่ว'
/khe: <sup>2</sup> /	'แกงชนิดหนึ่ง'	/ke:ŋ <sup>1</sup> khe: <sup>2</sup> cat <sup>4</sup> lam <sup>2</sup> / 'แกงแค่อร่อยเหลือเกิน'
/khaw <sup>2</sup> /	'คอย ๆ ตะจนเกิดขึ้น' (เฉพาะเนื้อคอกแม่ เนื้อคอกกระดูก)	/la <sup>3</sup> ?o:n <sup>3</sup> co:p <sup>4</sup> khaw <sup>2</sup> ken <sup>3</sup> ma <sup>3</sup> muan <sup>4</sup> / 'เด็กชอบตะจนแม่กะม่วง'
/kha:w <sup>4</sup> /	'กำลังคนของภาคเหนือ'	/khon <sup>2</sup> mian <sup>2</sup> ?a:n <sup>3</sup> kha:w <sup>4</sup> hm: <sup>6</sup> khon <sup>2</sup> kuŋ <sup>1</sup> the:p <sup>4</sup> fan <sup>2</sup> / 'คนพื้นเมืองอานกตอนเมืองเหนือ ไทท่งกรุงเทพฯ'
/kho:p <sup>3</sup> /	'ซีกหนึ่งของลูกไม้ ผลไม้ หรือของของ ที่มีลักษณะกลม ๆ'	/khu:t <sup>3</sup> ma <sup>3</sup> pa:w <sup>5</sup> sak <sup>6</sup> sa:m <sup>1</sup> kho:p <sup>3</sup> / 'ลูกมะพร้าวสักสามซีก'

คำ	ความหมาย	ตัวอย่าง
/khoʔ <sup>6</sup> /	'เกาะ, ังค, แะให้ ส่วนที่ไม่ต้องการหลุด ออก'	/khoʔ <sup>6</sup> khi:⁶ din² hu:⁶ kam²/  'เกาะคินออกให้'
/khua¹/ /	'สะพานไม้เล็ก ๆ'	/pəŋ⁴ aw² maj⁵ paj² piaʔ⁵ khua¹ kha:m⁶ nam⁵/  'เขาเอาไม้ไปทำสะพานไม้เล็ก ๆ ข้ามน้ำ'
/khuən³/ /	'ชุมชน, แถวบ้าน'	/ti:⁴ khuən³ han⁶ mi:² khon² nak⁵/  'แถวบ้านนี้มีคนมาก'
/bun²/ /	'ลักษณะปากบเหนา และเขี้ยวเล็กน้อย เหมือนคปากเจอ'	/pən⁴ wa:⁴ khon² pa:k³ bun² bo³ ŋa:m²/  'ฉิวว่าคปากเหนาและเขี้ยว เล็กน้อยควนั้นไมสวย'
/bw:t³/ /	'ทำหน้าไม่พอใจให้ เห็นชัด'	/piaʔ⁵ na:⁶ bw:t³ piaʔ⁵ ŋan¹/  'ทำหน้าไม่พอใจทำให้'
/dik⁶/ /	'จมน้ำและสำลักตาย'	/kha³ caŋ¹ wej² waj² la³ ʔon³ dik⁶ na:m⁵/  'จมน้ำแล้ว ๆ เล็กจมน้ำ'

คำ	ความหมาย	ตัวอย่าง
/ʔe:n <sup>5</sup> /	'ทุจริตในการสอบโดย การลอกของผู้อื่นหรือ ลอกเข้าไป'	/pa: <sup>4</sup> nan <sup>5</sup> so:p <sup>3</sup> da:j <sup>6</sup> no:n <sup>5</sup> ʔe:n <sup>5</sup> ʔaw <sup>2</sup> / 'แม่คนนั้นสอบได้เพราะ <u>ทุจริต</u> เอา'
/ʔu:n <sup>2</sup> /	'ของเสียแล้วอาจขโมย บ้างเล็กน้อย'	/kha <sup>3</sup> nom <sup>1</sup> man <sup>2</sup> ʔu:n <sup>2</sup> mot <sup>6</sup> le:w <sup>5</sup> / 'ขมมันเสีย <u>ขโมย</u> หมดแล้ว'
/ʔoʔ <sup>6</sup> /	'ลักษณะของคนสติไม่ ใคร่ก็พูดไม่รู้เรื่อง และสิ้นใจสิ้นควาย'	/han <sup>1</sup> khon <sup>2</sup> ʔe: <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> kho: <sup>1</sup> ta:n <sup>2</sup> / 'เห็นคน <u>เอามา</u> ขอทาน'
/ʔe:n <sup>6</sup> /	'ร้องบอก'	/ʔe:n <sup>6</sup> hu: <sup>6</sup> kam <sup>2</sup> pen <sup>4</sup> bo: <sup>3</sup> da:j <sup>6</sup> pin <sup>2</sup> / ' <u>ร้องบอก</u> ให้หน่อยเขาไม่ยิน'
/ʔoŋ <sup>3</sup> /	'นำพริกเมืองเหนือ ชนิดหนึ่ง'	/nam <sup>5</sup> pik <sup>5</sup> ʔoŋ <sup>3</sup> to: <sup>6</sup> sa:j <sup>3</sup> ma <sup>3</sup> khia <sup>1</sup> som <sup>6</sup> / 'นำพริก <u>องตอง</u> โสมะเชื้อเทศ'
/ʔua <sup>3</sup> /	'อาหารทำด้วยหม้อไม้ ยัดไส้หมูแล้วชุบแป้ง ทอด'	/pen <sup>4</sup> sw: <sup>5</sup> mu: <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> pat <sup>5</sup> no: <sup>3</sup> maj <sup>5</sup> ʔua <sup>3</sup> / 'เขา <u>จะ</u> หมูมายัดหม้อไม้ <u>ทอด</u> '

คำ	ความหมาย	ตัวอย่าง
/mɯ:n <sup>1</sup> /	'ลมพิษ'	/pən <sup>1</sup> mɯ:n <sup>1</sup> ca:t <sup>4</sup> khan <sup>1</sup> / ' <u>เป็นลมพิษคัน</u> เหลือเกิน'
/mua <sup>6</sup> /	'เรียกตลาดเช้า แต่ก็มีไคแปลตรงกับคำว่าเช้า'	/sɯ: <sup>5</sup> cin <sup>5</sup> mɯ: <sup>1</sup> to:ŋ <sup>6</sup> paj <sup>2</sup> ka:t <sup>3</sup> mua <sup>6</sup> / <u>ซื้อหมู</u> คองไป <u>ตลาดเช้า</u>
/ŋɯ:t <sup>3</sup> /	'ทำอะไรอย่างไง'	/paŋ <sup>1</sup> ma: <sup>2</sup> ŋɯ:t <sup>3</sup> ma <sup>3</sup> ca:ŋ <sup>1</sup> / ' <u>ทำไมทำอะไร</u> งั๊ <u>งั๊</u> <u>อย่างนี้</u> '
/loj <sup>1</sup> /	'ของเล็ก ๆ ไมโคร มีค่า มักจะมีค่าช่วยพูด /ɟi: <sup>3</sup> / นำหนาเสมอ'	/kep <sup>6</sup> sa <sup>6</sup> taŋ <sup>2</sup> ʔi: <sup>3</sup> loj <sup>1</sup> waj <sup>5</sup> pho: <sup>3</sup> / ' <u>เก็บสตางค์</u> คือ <u>หลอ</u> ยไ้ <u>ดู</u> (เห็ <u>ริ</u> ม <u>ง</u> • <u>สตางค์</u> ชนิดเล็ก)'
/lua <sup>6</sup> ʔ/	'หลด, หึ่งเพราะเกา'	/thaŋ <sup>1</sup> na:m <sup>5</sup> kon <sup>6</sup> man <sup>2</sup> lua <sup>6</sup> ʔ / ' <u>ถึง</u> น้ำ <u>ก</u> ม <u>ัน</u> <u>หลด</u> '
/faŋ <sup>4</sup> /	'รีบ, อยาเพิ่ง'	/faŋ <sup>4</sup> paj <sup>2</sup> /                    ' <u>รีบ</u> ไป' /faŋ <sup>4</sup> paj <sup>2</sup> tia <sup>4</sup> /                ' <u>อยา</u> เพิ่งไป'
/seŋ <sup>1</sup> /	'อะอะเสียงคัง เกือบเป็นกะคอก'	/ma: <sup>2</sup> seŋ <sup>1</sup> sa:ŋ <sup>3</sup> haw <sup>2</sup> kon <sup>3</sup> / ' <u>มา</u> อะอะ <u>ใส่</u> เร <u>าก</u> อน'

คำ	ความหมาย	ตัวอย่าง
/sɯŋ <sup>2</sup> /	'ชอซนิกหนึ่งไซคัก'	/lun <sup>2</sup> pən <sup>5</sup> di:t <sup>3</sup> sɯŋ <sup>2</sup> ca:t <sup>4</sup> muan <sup>4</sup> / 'ลุงทานคักซิงเพราะ'
/sa: <sup>6</sup> /	'ชื่ออาหารประเภทยา แต่ไม่โรยยา'	/wan <sup>2</sup> ni <sup>5</sup> pa <sup>3</sup> sa: <sup>6</sup> ma <sup>3</sup> khia <sup>1</sup> / 'วันนี้จะขยำมะเขือ'
/so? <sup>6</sup> /	'การแสดงกิริยาวาจ ทำนองเขาะอย่างที ภาคกลางใจแสดง ว่าโห'	/ta <sup>3</sup> ki: <sup>6</sup> pha <sup>3</sup> lə:t <sup>4</sup> do:n <sup>2</sup> mu: <sup>3</sup> nan <sup>5</sup> so? <sup>6</sup> hua <sup>1</sup> / 'เมื่อกลืนทกลมโคนพวกนั้นโหเอา'
/so: <sup>5</sup> /	'รื้อออก, ยกเลิก'	/ta: <sup>1</sup> ni: <sup>5</sup> so: <sup>5</sup> ce:k <sup>3</sup> maj <sup>3</sup> to? <sup>6</sup> / '(ไฟ) ตานี่ยกเลิกแจกใหม่เดอะ'
/haj <sup>3</sup> /	'ชื่อผักชนิดหนึ่งไซ รับประทานกับลาบ'	/ʔaw <sup>2</sup> phak <sup>6</sup> haj <sup>3</sup> ma: <sup>2</sup> kap <sup>6</sup> la:p <sup>4</sup> / 'เอาผักไผ่มากินกับลาบ'